

“PAŞA Bank” ASC

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il
Müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

MÜNDƏRİCAT

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	5

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali	7
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları	22
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	23
6. Ticarət qiymətli kağızları	23
7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	23
8. İnvestisiya qiymətli kağızları	24
9. Müştərilərə verilmiş kreditlər	25
10. İnvestisiya əmlakı	26
11. Əmlak və avadanlıqlar	27
12. Qeyri-maddi aktivlər	28
13. Digər aktivlər və öhdəliklər	30
14. Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	31
15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	32
16. Digər borc öhdəlikləri	32
17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	32
18. Törəmə maliyyə alətləri	33
19. Vergilər	33
20. Kapital	35
21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	35
22. Faiz qazandıran aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri və zəmanətlər və akkreditivlər üçün yaradılan ehtiyatlar	37
23. Xalis haqq və komissiya gəliri	38
24. İşçilər üzrə xərclər, ümumi və inzibati xərclər	38
25. Risklərin idarə edilməsi	39
26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	48
27. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	51
28. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar	51
29. Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əmələ gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər	53
30. Kapitalın adekvathlığı	53

Müstəqil auditorun hesabatı

"PAŞA Bank" ASC-nin səhmdarlarına və idarə Heyətinə

Rəy

Biz "PAŞA Bank" ASC-nin və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2017-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər, konsolidasiya edilmiş digər ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın *Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini* üzrə *auditorun məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsi"nə ("MBESŞ Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqilik və biz MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqlılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazımlı bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativi olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditü üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırlı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlarla təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edir. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənib hazırlanması məqsədilə audite aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıraq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Building a better
working world

Biz Audit komitəsinin nəzərinə, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə müəyyən etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları çatdırırıq.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

9 mart 2018-ci il

Bakı, Azərbaycan

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT**31 dekabr 2017-ci il tarixinə***(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	1,465,771	1,105,769
Ticarət qiymətli kağızları	6	2,224	22,669
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	592,029	728,121
İnvestisiya qiymətli kağızları			
- satış üçün mövcud olan	8	405,530	173,329
- kreditlər və debitor borcları	8	40,408	61,220
Törəmə maliyyə aktivləri	18	1,665	984
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9	1,350,668	1,107,274
İnvestisiya əmlakı	10	1,668	1,654
Əmlak və avadanlıqlar	11	12,808	12,809
Qeyri-maddi aktivlər	12	48,954	55,067
Cari mənfəət vergisi aktivləri		2,154	—
Təxirə salılmış mənfəət vergisi aktivləri	19	640	1,647
Digər aktivlər	13	33,896	19,302
Cəmi aktivlər		3,958,415	3,289,845
Öhdəliklər			
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	14	399,973	330,294
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	15	2,889,961	2,350,687
Digər borc öhdəlikləri	16	39,105	51,473
Buraxılmış borc öhdəlikləri	17	81,765	18,705
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	18	2,058	2,468
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		1,136	12,436
Təxirə salılmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	19	10,056	8,446
Zəmanətlər və akkreditivlər üçün ehtiyat	21, 22	3,112	6,959
Digər öhdəliklər	13	32,100	21,111
Cəmi öhdəliklər		3,459,266	2,802,579
Kapital			
Səhmdar kapitalı	20	333,000	333,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		113,601	83,152
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə xalis realizasiya olunmamış zərər		(24)	(1)
Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat		52,496	71,046
Bankın səhmdarlarına aid olan cəmi kapital		499,073	487,197
Qeyri-nəzarət payları		76	69
Cəmi kapital		499,149	487,266
Cəmi öhdəliklər və kapital		3,958,415	3,289,845

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyətinin adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Taleh Kazimov

İdarə Heyətinin Sədri

Xeyalə Nağıyeva

Baş Maliyyə İnzibatçısı

9 mart 2018-ci il

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HAQQINDA HESABAT**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		126,613	105,063
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		59,096	35,647
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları		25,488	9,755
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		16,740	2,122
		227,937	152,587
Ticarət qiymətli kağızları		2,142	4,915
Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları		1,032	—
		3,174	4,915
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(71,534)	(40,530)
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər		(12,066)	(10,185)
Digər borc öhdəlikləri		(1,057)	(1,757)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(4,715)	(396)
Digər		—	(138)
		(89,372)	(53,006)
Xalis faiz gəliri		141,739	104,496
Faiz qazandıran aktivlər üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyatın geri qaytarılması/(ehtiyat)	22	3,111	(11,447)
Faiz qazandıran aktivlər üzrə dəyərsizləşmə üçün ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri		144,850	93,049
Xalis haqq və komissiya gəliri	23	11,191	12,564
Ticarət qiymətli kağızlarından xalis gəlirlər		3,065	109
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarından xalis (zarərlər)/gəlirlər		(102)	84
Xarici valyutadan xalis gəlirlər:			
- diliq əməliyyatları üzrə		33,380	57,810
- yenidən qiymətləndirmə üzrə		2,910	8,699
- xarici valyuta ilə törəmə alətlər ilə əməliyyatlar		1,624	2,304
Digər gəlir		533	433
Qeyri-faiz gəliri		52,601	82,003
İşçilər üzrə xərclər	24	(43,891)	(35,358)
Ümumi və inzibati xərclər	24	(30,927)	(33,449)
Köhnəlmə və amortizasiya	11, 12	(7,451)	(6,678)
Lisenziya və qudvilin dəyərsizləşməsi	12	(6,236)	(3,642)
Maliyyə aktivlərinin ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınması üzrə zərər		—	(1,474)
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə ehtiyat geri qaytarılması/(ehtiyat)	22	3,844	(6,580)
Qeyri-faiz xərcləri		(84,661)	(87,181)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		112,790	87,871
Mənfəət vergisi xərci	19	(23,698)	(18,583)
İl üzrə xalis mənfəət		89,092	69,288
Mənfəət aiddir:			
- Bankın səhmdarlarına		89,085	69,281
- qeyri-nəzarət payının mülkiyyətçilərinə		7	7
		89,092	69,288

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ ÜMUMİ GƏLİR HAQQINDA HESABAT**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
İl üzrə xalis mənfəət		89,092	69,288
Digər ümumi gəlir			
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnifləşdirilməli olan digər ümumi gəlir</i>			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə ümumi realizasiya olunmamış (zərərlər)/gəlirlər		(131)	208
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabata yenidən təsnif edilmiş satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmuş zərərlər/ (gəlirlər)		102	(84)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə xalis realizasiya olunmamış (zərərlər)/gəlirlər	20	(29)	124
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə xalis (zərərlərin)/gəlirlərin vergi effekti	19	6	(25)
Xarici valyuta üzrə məzənnə fərqi	20	(18,550)	(9,198)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnifləşdirilməli olan xalis digər ümumi zərər		(18,573)	(9,099)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		70,519	60,189
Mənfəət aiddir:			
- Bankın səhmdarlarına		70,512	60,182
- qeyri-nəzarət payının mülkiyyətçilərinə		7	7
		70,519	60,189

KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə**

(Cədvəllərdəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

Bankın səhmdarlarına aiddir

	<i>Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə xalis realizasiya olunmamış gəlir/ (zərərlər)</i>	<i>Məzənnə fərgi</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Qeyri- nəzarət payları</i>	<i>Cəmi kapital</i>
31 dekabr 2015-ci il	333,000	19,283	(100)	80,244	432,427
İl üzrə xalis mənfəət	–	69,281	–	–	69,281
İl üzrə digər ümumi gəlir/(zərər)	–	–	99	(9,198)	(9,099)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir/(zərər)	–	69,281	99	(9,198)	60,182
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 20)	–	(5,412)	–	–	(5,412)
31 dekabr 2016-ci il	333,000	83,152	(1)	71,046	487,197
İl üzrə xalis mənfəət	–	89,085	–	–	89,085
İl üzrə digər ümumi zərər	–	–	(23)	(18,550)	(18,573)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir/(zərər)	–	89,085	(23)	(18,550)	70,512
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 20)	–	(58,636)	–	–	(58,636)
31 dekabr 2017-ci il	333,000	113,601	(24)	52,496	499,073
				76	499,149

**KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ PUL VƏSAITLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA
HESABAT**

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Qeydlər</i>	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz	195,836	130,157	
Ödənilmiş faiz	(53,321)	(38,697)	
Alınmış haqq və komissiya	24,545	20,730	
Ödənilmiş haqq və komissiya	(13,722)	(8,117)	
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satışından əldə edilmiş xalis realizasiya edilmiş (zarərlər)/gəlirlər	(102)	84	
Ticarət qiymətli kağızlarından realizasiya edilmiş xalis gəlir	2,849	1,017	
Xarici valyuta ilə diliq əməliyyatlarından və xarici valyuta ilə törəmə alətlərlə əməliyyatlardan zərərləri çıxmaqla realizasiya edilmiş gəlirlər	35,811	60,747	
İşçilərlə bağlı ödənilmiş xərclər	(40,869)	(26,041)	
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər	(29,839)	(32,262)	
Alınmış digər əməliyyat gəliri	1,794	382	
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti	122,982	108,000	
Əməliyyat aktivlərində xalis (artma)/azalma			
Ticarət qiymətli kağızları	20,428	22,274	
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	138,964	(583,565)	
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(270,754)	(179,617)	
Digər aktivlər	(4,074)	(1,095)	
Əməliyyat öhdəliklərində xalis artma/azalma			
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	96,099	(72,062)	
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	506,475	874,709	
Digər borc öhdəlikləri	(15,112)	(48,120)	
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	–	1,110	
Digər öhdəliklər	5,388	(1,497)	
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri	600,396	120,137	
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(31,552)	(6,252)	
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri	568,844	113,885	
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının alınması	(1,849,253)	(231,358)	
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satılması və geri alınmasından daxilolmalar	1,619,165	78,569	
İnvestisiya qiymətli kağızlarının alınması – kreditlər və debitor borcları	(32,888)	(27,105)	
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılması və geri alınmasından daxilolmalar – kreditlər və debitor borcları	52,841	50,627	
Əmlak və avadanlıqların alınması və avans ödənişləri	(5,685)	(2,356)	
Qeyri-maddi aktivlərin satın alınması	(6,562)	(4,526)	
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar	42	34	
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri	(222,340)	(136,115)	
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Buraxılmış istiqrazlardan daxilolmalar	29	165,216	19,258
Buraxılmış istiqrazların geri alınması	29	(101,321)	–
Ödənilmiş dividendlər	20	(58,636)	(5,412)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri	5,259	13,846	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri	8,239	92,847	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artma	360,002	84,463	
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	5	1,105,769	1,021,306
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	5	1,465,771	1,105,769

1. Əsas fəaliyyət

“PAŞA Bank” (“Bank”) 18 iyun 2007-ci ildə Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında açıq səhmdar cəmiyyəti kimi təsis edilmişdir. Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (“ARMB”) 28 noyabr 2007-ci ildə verdiyi 250 nömrəli bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bank və onun törəmə müəssisələri (“Qrup”) əhalidən əmanətlər alır və kreditlər verir, ödənişləri köçürür, valyuta mübadiləsini aparır və kommersiya və özəl müştərilərinə digər bank xidmətlərini göstərir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə Bankın Azərbaycanda dörd xidmət məntəqəsi və iki filialı və Gürcüstan Respublikasında yerləşən “PAŞA Bank Georgia” SC adlı və Türkiyə Respublikasında yerləşən PAŞA Yatırım Bankası A.Ş. adlı iki törəmə müəssisəsi (“Törəmə müəssisələr”) var idi.

Bankın qeydiyyata alınmış rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1005, Yusif Məmmədəliyev küçəsi, 15.

31 dekabr 2017-ci və 31 dekabr 2016-ci il tarixlərində Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdarlar	2017 (%)	2016 (%)
Paşa Holding Ltd.	60	60
Ador Ltd.	30	30
Cənab Arif Paşayev	10	10
Cəmi	100	100

31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə Qrupun yekun mülkiyyətçiləri Qrup üzrə birgə nəzarəti həyata keçirən xanım Leyla Əliyeva və xanım Arzu Əliyevadır.

“PAŞA Bank Georgia” SC, tam mülkiyyətdə olan törəmə müəssisə, Gürcüstan Respublikasında yerləşir, bank sektorunda fəaliyyət göstərir, 31 dekabr 2013-cü il tarixinə qeydiyyata alınmış və ödənilmiş səhmdar kapitalı 35,000 Gürcüstan larişi təşkil edir. 2014-cü ilin mart ayında törəmə müəssisənin səhmdar kapitalı artırılaraq, 31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə 103,000 Gürcüstan larişi təşkil etmişdir. “PAŞA Bank Georgia” SC Gürcüstan Milli Bankının (“GMB”) 17 yanvar 2013-cü il tarixində verdiyi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

“PAŞA Bank Georgia” SC-nin rəsmi ünvanı belədir: Gürcüstan, Tbilisi GE 0108, Rustaveli küçəsi 15.

TAIB Yatırım Bank A.Ş. 25 dekabr 1987-ci ildə Nazirlər Kabinetinin 6224 sayılı qərarı ilə, Bankın yerli qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş öhdəlikləri ödənilidikdən sonra xalis mənfəətinin və (ləğv edildiyi təqdirdə) kapitalının xarici səhmdarlara keçirilməsinə icazə verməklə, investisiya bankı kimi təsis edilmişdir. 27 yanvar 2015-ci ildə Bank TAIB Yatırım Bank A.Ş.-nın səsvermə hüququnu verən aid səhmlərinin 79.47%-ni almış və səhmdar kimi qeydiyyatdan keçəndə TAIB Yatırım Bank A.Ş. adı dəyişdirilərək PAŞA Yatırım Bankası A.Ş. olmuşdur. 2015-ci ilin mart ayında törəmə müəssisənin səhmdar kapitalına investisiya 175,000 min Türk lirəsi məbləğində artırılaraq 255,000 min Türk lirəsi olmuşdur. 31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə Bank baş ofisi İstanbulda yerləşən PAŞA Yatırım Bankası A.Ş.-də səs verən adı səhmlərin 99.92%-nə sahib olmuşdur. Bankın fəaliyyəti Türkiyə Respublikasının Mərkəzi Bankı (“TRMB”) tərəfindən nizamlanır.

“PAŞA Bank” ASC və onun törəmə müəssisələri hazırkı maliyyə hesabatlarında konsolidasiya edilmişdir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları (“MHBS”) əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı “PAŞA Bank” ASC-nin funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Qrup qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-yə uyğun olaraq həyata keçirməlidir. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, xüsusü olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə təqdim edilir. Ədalətlə dəyərlər ölçülülmüş ticarət və Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar və törəmə maliyyə alətləri istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Qrup 1 yanvar 2017-ci il tarixinə və bu tarixdən qüvvəyə minən aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS-ləri qəbul etmişdir.

7 sayılı “Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat” adlı MUBS-a düzəlişlər: “Açıqlama təşəbbüsü”

Düzəlişlər tələb edir ki, müəssisə maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər, o cümlədən, pul vəsaitlərinin hərəkətlərindən irəli gələn və qeyri-nağd dəyişikliklər (məzənnə fərqindən gəlirlər və ya zərərlər kimi) haqqında açıqlamaları təqdim etsin. 29 sayılı Qeyddə Qrup həm cari, həm də müqayisəli müddət üzrə məlumat təqdim etmişdir.

12 sayılı “Mənfəət vergisi” adlı MUBS-a düzəlişlər: “Realizasiya edilməmiş zərərlər üçün təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması”

Düzəlişlər izah edir ki, müəssisə gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərin qaytarılması üçün çıxılmalar edə bildiyi vergiyə cəlb edilən mənfəətin mənbələrinin vergi qanunu ilə məhdudlaşdırılıb-məhdudlaşdırılmadığını nəzərdən keçirməlidir. Bundan əlavə düzəlişlər müəssisə tərəfindən gələcək vergiyə cəlb edilən mənfəətin necə müəyyən ediləcəyinə dair göstərişlər verir və hansı hallarda vergiyə cəlb edilən mənfəətə aktivlərin balans dəyərindən artıq olan bərpa məbləğinin daxil edilməsini izah edir. Hazırkı düzəlişin Qrupa təsiri yoxdur.

12 sayılı “Digər müəssisələrdə iştirak paylarının açıqlanması” adlı MHBS-yə düzəlişlər: “Açıqlanma tələblərinin həcmiñin izahı”

Düzəlişlərdə izah edilir ki, 12 sayılı MHBS-də müəyyən açılınma tələbləri müəssisənin törəmə müəssisədə, birgə müəssisədə və ya asılı müəssisədə satış üçün mövcud olan kimi təsnif edilmiş (və yaxud təsnif edilmiş satılıq əməliyyat qrupuna daxil edilmiş) iştirak payına (və ya birgə müəssisə və ya asılı müəssisədə iştirak payının bir hissəsinə) tətbiq edilir. Düzəlişlər Qrupun maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

Konsolidasiya prinsipləri

Törəmə müəssisələr, yəni Bankın nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələr, konsolidasiya edilir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Bank investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı dəyişən zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyekti üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanını qazansın. Xüsusilə, Bank investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Bank:

- İvestisiya obyekti üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırla investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- İvestisiya obyektində iştirakla bağlı risk və ya dəyişən gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyekti üzrə nəzarətdən istifadə etmək imkanına malik olsun.

Ümumiyyətlə, fərziyyəyə görə səsvermə hüquqlarının çoxluğu nəzarətin əldə ediləsi ilə nəticələnir. Bu fərziyyəyə dəstək üçün və Bank səsvermə hüquqlarının və ya investisiya obyekti analoji hüquqların çoxluğundan az paya sahib olanda Bank investisiya obyekti üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakılari nəzərdən keçirir:

- İvestisiya obyektində digər səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılışması (razılaşmaları);
- Digər müqavilə razılışmalarından irəli gələn hüquqlar;
- Bankın səsvermə hüquqları və potensial səsvermə hüquqları.

Törəmə müəssisələr nəzarət Banka keçdiyi tarixdən konsolidasiya edilir və nəzarət başa çatdıqdan sonra konsolidasiya dayandırılır. Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, balanslar və qrupun şirkətləri arasında əməliyyatlardan əldə edilən reallaşdırılmamış gəlirlər tamamilə silinir. Aparılmış əməliyyatlar köçürüllən aktivin dəyərsizləşməsini göstərmirsə, reallaşdırılmamış zərərlər də silinir. Lazım gəldikdə, Qrupun qəbul etdiyi siyasetə uyğunlaşmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin uçot siyasetində dəyişiklik aparılır.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payındaki dəyişiklik, nəzarət hüququ dəyişmədikdə, kapital əməliyyatı kimi uçota alınır. Zərərlər defisitli saldo ilə nəticələnsə də, qeyri-nəzarət iştirak payına aid edilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Konsolidasiya prinsipləri (davamı)

Bank törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirdikdə, o, törəmə müəssisənin aktivləri (o cümlədən qudvili) və öhdəlikləri, qeyri-nəzarət paylarının balans dəyəri, kapitalda qeydə alınmış ümumi məzənnə fərqlərini uçotdan silir; əldə edilmiş kompensasiyanın ədalətli dəyərini, saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərini və mənfəət və ya zərərdə hər hansı əlavəni və ya defisiyi tanır və əvvəl digər ümumi gəlirdə tanınmış komponentlərdə əsas şirkətin payını mənfəətə və ya zərərə yenidən təsnif edir.

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi satın alma metodunu tətbiq etməklə uçota alınır. Satın alınanın dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərlə ölçülən köçürülmüş kompensasiyanın və satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payının cəmi kimi ölçülür. Müəssisələrin birləşməsi üçün satın alan müəssisə satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət iştirak payını ya ədalətli dəyərlə, yaxud da satın alınan müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərindəki payına proporsional olaraq qiymətləndirir. Çəkilmiş satın alma məsrəfləri xərclərə silinir.

Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, münasib təsnifləşdirmə və təyin etmə məqsədilə maliyyə aktivlərini və öhdəliklərini müqavilə şərtləri, iqtisadi şərtlər, alış tarixində mövcud olan digər uyğun şərtlər əsasında qiymətləndirməlidir. Buna satın alınan müəssisə tərəfindən əlaqədar törəmə alətlərin əsas müqavilədə ayrılması da aid edilir.

Müəssisələr mərhələlərlə birləşdiriləndə əvvəller mövcud olan iştirak payı alış tarixində ədalətli dəyərlə yenidən ölçülür və nəticədə yaranan gəlir və ya zərər müvafiq olaraq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Alici müəssisə tərəfindən köçürülməli olan hər hansı şərti kompensasiya alış tarixində ədalətli dəyərlə tanınır. Aktiv və ya öhdəlik hesab edilən şərti kompensasiya ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişikliklər 39 sayılı MUBS-a uyğun olaraq mənfəət və ya zərərin tərkibində, yaxud da digər ümumi gəlirdə dəyişiklik kimi tanınır. Şərti kompensasiya kapital kimi təsnif edildikdə, yekun olaraq kapitalın tərkibində hesablaşma aparılına qədər yenidən ölçülüür.

Qudvil ilk əvvəl köçürülmüş kompensasiyanın alınmış xalis müəyyən edilə bilən aktivlərdən və qəbul edilmiş öhdəliklərdən artıq qalığı olan maya dəyəri ilə qiymətləndirilir. Bu kompensasiya alınmış törəmə müəssisənin xalis aktivlərinin ədalətli dəyərindən azdırsa, fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

İllkin tanınmadan sonra qudvil yiğilmiş dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmala maya dəyəri ilə ölçülür. Dəyərsizləşmə testinin aparılması məqsədilə, müəssisələrin birləşməsi zamanı əldə edilmiş qudvil satın alma tarixindən etibarən Qrupun birləşmədən faydalananması gözlənilən hər bir pul vəsaitlərini yaradan vahidi arasında, həmin vahidlərə satın alınan müəssisənin digər aktiv və öhdəliklərinin aid edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq bölüşdürülr. Qudvil pul vəsaitlərini yaradan vahidin bir hissəsini təşkil edirsə və həmin vahidin daxilində əməliyyatın müəyyən hissəsi xaric edilirsə, xaric etmədən yaranan mənfəət və ya zərər müəyyən edilərkən xaric edilmiş əməliyyatla bağlı olan qudvil əməliyyatın balans dəyərinə daxil edilir. Bu halda xaric edilən qudvil xaric edilmiş əməliyyatın dəyəri ilə pul vəsaitlərini yaradan vahidin yerdə qalan hissəsinin nisbətinə əsasən ölçülür.

Ədalətli dəyərin ölçüməsi

Qrup maliyyə alətlərini, o cümlədən ticarət və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları və törəmə maliyyə alətlərini hər hesabat tarixində ədalətli dəyərlə ölçür. Bundan əlavə, amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri 26 sayılı Qeyddə açıqlanır.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınə bilən və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülümlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafelərini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Qrup mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövri şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-verbatimı möəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri

İlkin tanıma

39 sayılı MUBS-na uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfiət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan alətlər və ya Satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Qrup maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan möəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satçı tarixində, yəni Qrup aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə möəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfiət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilən maliyyə aktivləri “Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfiət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri” kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmış olsun. Törəmə alətlər ədalətli dəyərlə əks etdirilir və ədalətli dəyəri müsbət olanda aktivlər, mənfi olanda isə öhdəliklər kimi uçota alınır. Törəmə alətlərin ədalətli dəyərində dəyişikliklə Xarici valyutada olan törəmə alətlərinəndə xalis gelir/(xərc) məbləğinə daxil edilir. Valyuta svopunda Qrup bir valyutada möəyyən məbləği ödəyir və digər valyutada möəyyən məbləğ alır. Valyuta svopları üzrə hesablaşmalar əsas etibarı ilə ümumi məbləğdə aparılır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilmir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Belə aktivlər üzrə gelir və xərclər mənfəət və ya zərərdə kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarıldıqda və ya qiymətdən düşdükdə, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Qrup banklarda depozitlər yerləşdirir, eləcə də banklara kreditlər verir. Depozit razılaşmasının şərtlərinə uyğun olaraq Qrup depozitləri ödəmə müddəti tamamlanana qədər geri götürü bilər, kredit razılaşmalarının isə şərtlərinə görə Qrup bunu edə bilməz və kreditlər Bank tərəfindən yalnız müddəti başa çatandan sonra tələb edilə bilər.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən heç bir sinfə daxil olmayan və ya Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkən tanımından sonra Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənədək digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirlərin tərkibində əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Satış üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilən qeyri-törəmə maliyyə aktivi yaxın zamanda satılmaq məqsədilə artıq saxlanılmırsa, o aşağıdakı hallardan birində Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- Yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlaysına uyğun olan maliyyə aktivi bu halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Qrup onu yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- Digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satılıq bilən və ya ödəniş tarixinə qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun gələn satılıq bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Qrup onları yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinə qədər saxlamaq niyyətində və ya qabiliyyətində olsun.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərlə yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər ləğv edilmir. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən, GMB-dən və TRMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmalla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yükülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

“Repo” və əks “repo” razılaşmaları

Qiymətli kağızların satılması və geri alınması razılaşmaları (“repo” razılaşmaları) təminatlı maliyyələşdirmə əməliyyatları kimi əks etdirilir. “Repo” razılaşmaları əsasında satılmış qiymətli kağızlar konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir. Tərəf-müqabil müqavilə şərtlərindən və ya qəbul edilmiş təcrübədən irəli gələrək həmin qiymətli kağızların satılması və ya yenidən girov qoyulması hüququna malik olduqda, “repo” razılaşmaları əsasında girov qoyulan qiymətli kağızlar kimi yenidən təsnif edilir. Müvafiq öhdəliklər kredit təşkilatlarına və ya müştərilərə ödəniləcək məbləğlərin tərkibində təqdim olunur. Geri satılma (əks “repo”) razılaşmaları əsasında alınmış qiymətli kağızlar əhəmiyyətli olanda konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca hesab və ya, şəraitdən asılı olaraq, pul vəsaitləri və ya pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və müştərilərə verilmiş kreditlər kimi əks etdirilir. Satış qiyməti ilə geri alış qiyməti arasında fərq faiz hesab olunur və təsirli gəlirlilik metodundan istifadə etməklə “repo” razılaşmalarının müddəti ərzində hesablanır.

Törəmə maliyyə alətləri

Adı fəaliyyətində Qrup müxtəlif törəmə maliyyə alətlərindən, o cümlədən xarici valyuta ilə forward, svop və opsiyon alətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları və ya cari bazarı, müvafiq alətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri nəzərdə tutan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan törəmə alətlər aktivlərin tərkibində, mənfi ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən irəli gələn gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərlərdə, alətin xüsusiyyətdən asılı olaraq, ticarət qiymətli kağızlarından xalis gəlirlər/(zərərlər) və ya xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirlər/(zərərlər) kimi əks etdirilir.

Digər maliyyə alətlərinin tərkibinə daxil olan törəmə alətlər bu hallarda ayrıca törəmə alətlər kimi tanınır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir ki, onların iqtisadi xüsusiyyətləri və riskləri əsas müqavilələrin xüsusiyyət və riskləri ilə sıx bağlı olmasın, əsas müqavilələrin özü isə ticarət məqsədləri üçün nəzərdə tutulmasın və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirilməsin. Əsas müqavilədən ayrılmış tərkibə daxil olan törəmə alətlər ticarət portfelinin tərkibində ədalətli dəyərlə ucotta alınır və bu zaman ədalətli dəyərdə bütün dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə əksini tapır.

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Qrupun üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər, digər borc öhdəlikləri və müştərilər qarşısında öhdəliklər daxildir. İlkin tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Lizinglər

Əməliyyat lizingi – Bank lizingə alan qismində

Lizing obyektləri üzrə mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizingverən tərəfindən Qrupa ötürülmədikdə aktivlərin lizingi əməliyyat lizingi hesab olunur. Əməliyyat lizingi əsasında ödənişlər lizingin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplerinin icmali (davamı)

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçüləməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə ölçülür, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə eks olunmayan alətlərdə birbaşa aid edilən haqq və xərcləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Qrup ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- Ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilirsə (yəni Səviyyə 1 giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Qrup ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındaki fərqi gəlir və ya zərər kimi tanır;
- Bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındaki fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkin tanınmadan sonra Qrup bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Qrup maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanın əvəzləşmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivi reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisə üzrə şərti olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- Biznesin adı gedişində;
- Öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Adətən, bu şərtlərə qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalarla rast gəlinmir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi şəkildə təqdim edilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Qrup hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparr. Maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə eks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş “zərər hadisəsi”) və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivi və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülü bilən azalmaya (misal üçün vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərə uzalaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Qrup əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir.

Qrup mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivi üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivi analoji kredit riski xüsusiyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri eks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği cari ilin mənfəətində əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Qrupun mülkiyyətinə keçidkə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdir, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülümsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayıaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Qrupun daxili kredit reytinqləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektor, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illerdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırlımövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmini əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlər faktiki nəticələr arasında fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin ilkin dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl cari ilin mənfəətində əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındaki fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirlər tərkibində çıxarılır və konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirlər tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri Satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülümsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və zərərində əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Qrup girova yiylənmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılışdırılması daxildir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- Kreditin valyutası dəyişmişdirse, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır;
- Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Qrup aşağıda təsvir olunan maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir;
- Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlırsa və kredit restrukturizasiyadan sonra dəyərsizləşirse, Qrup, ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, diskont edilmiş yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə dövr üzrə ehtiyat xərclərində restrukturizasiyadan əvvəlki balans dəyəri arasında fərq taniyır. Restruktrizasiyadan sonra kredit dəyərsizləşməsə, Qrup effektiv faiz dərəcəsini yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən ediləndə kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün şərtlərin yerinə yetirilməsindən və gələcək ödənişlərin mümkünüyündə əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqdə davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivi (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının müddəti başa çatmışdır;
- Qrup özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmiş və ya üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini “tranzit” razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini görmüşdür; və
- Qrup: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmiş və ya (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə köçürmiş, nə də özündə saxlamış, lakin aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdir, aktiv, Qrupun həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində eks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Qrupdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Qrupun davam edən iştirakının həddi köçürürlən aktivin Qrup tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı “put” opsiyonu (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Qrupun davam edən iştirakının həddi, köçürürlən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzeliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda eks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Adi fəaliyyətində Qrup akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında ilk önce ədalətli dəyərlə “Digər öhdəliklər” maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində eks etdirilir. İlkin eks etdirmədən sonra Qrupun hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Maliyyə zəmanətləri (davamı)

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərərdə zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə eks etdirilir.

Faiz dərəcəsi zəmanətlərin məbləğinə effektiv faiz dərəcəsi metodunu nəzərə almadan tətbiq edilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının və Qrupun ofis və filialları olan və törəmə müəssisələri yerləşən ölkələrin qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Qrupun fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır. Cari və təxirə salınmış vergi müəssisələrin birləşməsinin ilkin uçotundan irəli gələndə, vergi nöticəsi müəssisələrin birləşməsinin uçotuna daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yiğilmiş köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaga ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır və mövcud olduğu andan bu aktiv, o cümlədən tamamlanmamış tikinti üzrə köhnəlmə hesablanmasığa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<i>İllər</i>
Binalar	20
Mebel və avadanlıq	4
Kompüterlər və digər avadanlıq	4
Nəqliyyat vasitələri	4
Digər avadanlıq	5
İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	6

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

İnvestisiya əmlakı

İnvestisiya əmlakı icarə gəlirinin əldə edilməsi və ya kapitalın artırılması üçün saxlanılan və Qrup tərəfindən fəaliyyətinin adı gedişində satılmaq üçün istifadə edilməyən və ya saxlanılmayan torpaq və ya bina və ya binanın bir hissəsidir. Gələcəkdə investisiya əmlakı kimi istifadə edilmək üçün tikilmiş və ya inkişaf etdirilmiş və ya yenidən inkişaf etdirilmiş əmlak da investisiya əmlakı kimi təsnif edilir.

İnvestisiya əmlakı ilk olaraq əməliyyat xərclərini də nəzərə almaqla maya dəyəri ilə tanınır və sonradan yiğilmiş köhnəlmə və yiğilmiş amortizasiya zərərlərini çıxmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır. Məlumatların açıqlanması məqsədilə investisiya əmlakı hesabat dövrünün sonunda bazar vəziyyətini əks etdirən ədalətli dəyərlə yenidən ölçülür. Qrupun investisiya əmlakının ədalətli dəyəri müxtəlif mənbələr, o cümlədən tanınmış və münasib peşəkar ixtisası olan, analoji yer və kateqoriyadan olan əmlakın qiymətləndirilməsində son vaxtlar təcrübə toplamış müstəqil qiymətləndiricilərin hesabatları əsasında müəyyən edilir.

Əldə edilmiş icarə gəliri maliyyə nəticələri haqqında hesabatda qeyri-bank əməliyyatlarından yaranan gəlirin tərkibində göstərilir. İnvestisiya əmlakının ədalətli dəyərində dəyişikliklərdən irəli gələn gəlir və zərərlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda uçota alınır və qeyri-bank əməliyyatlarından yaranan gəlirin və ya xərclərin tərkibində təqdim edilir.

Sonrakı xərclər yalnız onlarla bağlı gələcək iqtisadi faydalara Qrupa daxil olması ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə kapitala yönəldilir. Bütün digər təmir və texniki xidmət xərcləri çəkildikcə xərclərə silinir. İnvestisiya əmlakından mülkiyyətçi istifadə edirsə, bu əmlak bina və avadanlıqlara yenidən təsnif edilir və onun yenidən təsnifləşdirmə tarixinə balans dəyəri ehtimal edilən dəyərə çevirilir.

Mülkiyyətə alınmış girov

Müəyyən hallarda girov ödənilməmiş kreditlər üzrə tutmanın yönləndirilməsindən sonra mülkiyyətə alınır. Mülkiyyətə alınmış girov ən aşağı balans dəyəri və xalis satış dəyərində ölçülür və hesabatlarda “Digər aktivlər” tərkibində göstərilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər bank lisenziyası, digər lisenziyalar və kompüter programlarından ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. Şirkətlərin birləşməsi çərçivəsində alınmış qeyri-maddi aktivlərin ilkin dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərə bərabərdir. İlkin tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yiğilmiş amortizasiyanı və yiğilmiş dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Bank lisenziyası müəssisələrin birləşməsi vasitəsilə əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlə təmsil olunur və onun istifadə müddəti qeyri-müəyyəndir.

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə amortizasiya hesablanmır və bunlar ən azından hər maliyyə ilinin sonunda qeyri-maddi aktivin dəyərsizləşə biləcəyinin əlamətləri olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilir. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün amortizasiya dövrü və metodlarına ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Ehtiyatlar

Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Qrup işə götürənин cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanması nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemindən malik deyildir. Bu xərcələr müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə eks etdirilir. Bundan əlavə, Qrup əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adı səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərcələr kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi eks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi eks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayıaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi eks etdirilir və hesabat tarixinə kapiyalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda eks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda eks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydalaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərcələrin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərcələr etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Xərcələr çəkildikcə tanınır. Gəlin və ya xərcin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərcələr

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanmış qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcələri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərinədək diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərcələr nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Qrup maliyyə aktivi və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəlini və ya xərci kimi tanınır. Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə eks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri və xərci

Qrup haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlir kimi tanınan nağd valyuta ilə əməliyyatlar, pul çıxarma haqları və müştəri hesablarının xidmətləri üzrə haqlar daxildir. Haqq və komissiya xərcərinə dokumentar əməliyyatlar (akkreditivlər və zəmanətlər), brokerlərə ödənilən xidmət haqları, depozitarı xərcələri və valyutanın alış/satışçı xərcələri aiddir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Xarici valyutanın çevriləməsi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk önce əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevriləməsindən yaranan bütün fərqlər cari ilin mənfəətində “Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir – Məzənnə fərqi” maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetary maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiyamətləndirilən qeyri-monetary maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xərcləri çıxməqla gəlirlərə daxil edilir.

Hesabat tarixində funksional valyutası Bankın təqdimat valyutasından fərqi olan Qrupun törəmə müəssisələrinin aktivləri və öhdəlikləri hesabat tarixində qüvvədə olan məzənnə ilə, onların mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı isə il üzrə hesablanmış orta məzənnə dərəcələri ilə AZN-ə çevrilir. Çevirmə zamanı yaranan məzənnə fərqləri konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda eks etdirilir.

Qrup bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün 31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə olan aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	2017	2016
1 ABŞ dolları	AZN 1.7001	AZN 1.7707
1 avro	AZN 2.0307	AZN 1.8644
1 gürçü larişi	AZN 0.6514	AZN 0.6663
1 türk lirası	AZN 0.4499	AZN 0.5023

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş standartlar aşağıda təqdim olunur. Qrup bu standartlar qüvvəyə mindikdə onları (uyğundursa) qəbul etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri”

2014-cü ilin iyul ayında MUBSK 9 sayılı “Maliyyə alətləri” adlı MHBS-ni buraxmışdır. Bu versiya 39 sayılı “Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçmə” adlı MUBSK-u əvəz edir. 9 sayılı MHBS təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hecinq uçotunu özündə ehtiva edir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Hecinq uçotu istisna olmaqla, retrospektiv tətbiq tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil.

Qrup 1 yanvar 2018-ci il tarixində ümumi keçid effektini açılış bölüsdürülməmiş mənfəətdə tanımaqla yeni standartı qəbul etməyi planlaşdırır və müqayisəli məlumatı yenidən hesablamayacaq. Qrup 9 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin təsirinin rəqəmlə ifadəsini müəyyən etməkdədir, lakin bu təsirin heç bir məntiqə uyğun təxmini hələ ki, təqdim edilməmişdir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

(a) Təsnifləşdirmə və ölçmə

9 sayılı MHBS-yə əsasən “Yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsi” (YƏMFÖ) meyarına uyğun gəlməyen bütün borc maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfiət və ya zərərdə əks olunan aktivlər (ƏDDMZ) kimi təsnifləşdirilir. Bu meyara uyğun olaraq, “əsas kreditləşmə sazişi”nə uyğun olmayan borc alətləri, məsələn, əlaqədar konvertasiya opsiyonları və ya “regress hüququ olmayan” kreditlər kimi alətlər ƏDDMZ ilə ölçülür. YƏMFÖ meyarına cavab verən borc maliyyə aktivləri üçün, ilkin tanınmada təsnifat bu alətlərin idarə olunduğu biznes modelinə əsasən müəyyən edilir:

- ▶ “yığılmaq üçün saxlanılan” əsasda idarə olunan alətlər amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür;
- ▶ “yığılmaq və satış üçün saxlanılan” əsasda idarə olunan alətlər digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərdə ölçülür (DÜGƏD);
- ▶ ticarət maliyyə aktivləri daxil olmaqla digər əsaslarla idarə olunan alətlər mənfiət və zərərdə ədalətli dəyərlə ölçülür.

Alətin DÜGƏD kimi təsnifləşdirilməsi yekun olaraq təyin edildiyi hallar istisna olmaqla, kapital maliyyə aktivləri ilkin tanınmada ƏDDMZ ilə ölçülən alət kimi təsnifləşdirilməlidir. DÜGƏD kimi təsnif edilən kapital investisiyaları üçün dividend gəliri istisna olmaqla, bütün realizasiya edilmiş və realizasiya edilməmiş gəlir və zərərlər, sonrakı dövrlərdə mənfiət və ya zərərə təsnifləşdirilməyərək, digər ümumi gəlirdə tanınır.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçüməsi hazırlı 39 sayılı MUBS-un tələbləri ilə müqayisədə əsas etibarı ilə dəyişməz olaraq qalır. Törəmə alətlər ƏDDMZ ilə ölçülməkdə davam edəcəkdir.

Hazırda ədalətli dəyərdə saxlanılan bütün maliyyə aktivlərini Qrup ədalətli dəyərlə ölçməyə davam etməyi ehtimal edir. Hal-hazırda satış üçün mövcud olan alətlər kimi saxlanılan və gəlir və zərərləri digər ümumi gəlirdə qeydə alınmış kvotasiya edilmiş kapital paylarının əksəriyyəti, əksinə, mənfiət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə ölçüləcək, bu da uçota alınmış mənfiət və ya zərərlərin dəyişkənliliyini artıracaq. Bu qiymətli kağızlarla əlaqədar yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfiətə yenidən təsnifləşdiriləcəkdir. Qrup birjada qeydiyyata alınmamış şirkətlərdə müəyyən səhmləri DÜGƏD kimi təyin etməyi ehtimal edir.

Ticarət borcları və pay qiymətli kağızları ƏDDMZ kimi təsnifləşdirilməyə davam edəcəkdir. Hal-hazırda satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnifləşdirilmiş borc qiymətli kağızlarının 9 sayılı MHBS-yə əsasən DÜGƏD ilə ölçüməsi gözlənilir, çünkü Qrup bu aktivləri yalnız müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətini toplamaq üçün saxlamağı deyil, eyni zamanda nisbətən tez-tez əhəmiyyətli məbləğdə satmayı da ehtimal edir. Kreditlərin böyük əksəriyyəti YƏMFÖ meyarına uyğun gələcəyi gözlənilir və amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçüməyə davam edəcək, lakin bəzi kreditlər ƏDDMZ kimi təsnifləşdiriləcəkdir.

(b) Dəyərsizləşmə

9 sayılı MHBS Qrupdan bütün amortizasiya hesablanmış dəyər və ya DÜGƏD ilə tanınan borc maliyyə aktivləri, həmçinin kredit təəhhüdləri və maliyyə zəmanətləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyat yaratmağı tələb edir. Ehtiyat növbəti on iki ay ərzində defolt ehtimalı ilə bağlı GKZ-yə əsaslanır, lakin kredit riski əmələ gəldiyi andan etibarən əhəmiyyətli artdığı təqdirdə ehtiyat aktivin istifadə müddəti üzrə GKZ-yə əsaslanır. Maliyyə aktivi “satın alınmış və ya əmələ gəlmış dəyərsizləşmiş kredit” (SƏDK) tərifinə uyğundursa, ehtiyat istifadə müddəti üzrə GKZ-dəki dəyişikliyə əsaslanır.

Qrup, portfelin aşağıdakı seqmentlərində müştəri reytinqinin təyin edilməsi metodologyasını qurmuşdur: Korporativ müştərilər, KOM-lar, Maliyyə təşkilatları və Pərakəndə / Fərdi müştərilər. Təyin edilmiş reytinq hər bir müştəri üzrə qayıdan defolt ehtimalıdır (PD).

Qrup hər bir hesabat dövrünün sonunda maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmadığının qiymətləndirilməsi siyasetini müəyyən etmişdir. Qrup kreditlərini Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və SƏDK üzrə qruplaşdırır. EFD-ə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlerinin çatışmazlığını ölçmək üçün Qrup GKZ-ni mümkünlik baxımından ölçülümiş üç ssenari əsasında hesablayır. Özünün GKZ modellərində Qrup geniş miyaylı proqnoz məlumatlarına, məsələn kredit riski komponentlərinin (PD, LGD və EAD) qiymətləndirmələrinə inqərasıya olunmuş iqtisadi göstəricilərə əsaslanır. Dəyərsizləşmə zərərləri və azadətmələr maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərinə düzəliş kimi uçota alınan modifikasiya zərərlərindən ayrı olaraq uçota alınır və açıqlanır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

Qrup hesab edir ki, ilkin tanınmadan sonra kredit reytinqi əhəmiyyətli dərəcədə pişləşdikdə kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Əhəmiyyətli pişləşmə səviyyəsi seqmentdən seqmentə fərqlənir və 2-ci və 3-cü pillə arasında və ya müyyəyen edilmiş limit daxilində dəyişir. Qrup həmçinin aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermek üçün ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir, məsələn müştərinin / obyektin müşahidə siyahısına daxil edilməsi və ya hesabın saxlanması. Kredit reytinqinin dəyişməsindən asılı olmayaraq müqavilə ödənişləri 30 gündən artıqdırsa, kredit riski ilkin tanıma anından etibarən əhəmiyyətli artmış hesab olunur.

Borcalan seqmentdən asılı olaraq müqavilə üzrə ödənişlərini 90 gün gecikdirərsə, Qrup maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ün (dəyərsizləşmiş kredit) əmələ gəldiyini hesab edir. Gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstərildiyi kimi müəssisənin bağlanması ilə ödənilməyəndə Qrup xəzinədarlıq və banklararası qalıqlarını defolt hesab edir və dərhal tədbir görür. Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasının keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Qrup ödənişin ehtimal edilmədiyini göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir.

Qrup GKZ-ni SƏDK aktivləri, kreditin dəyərsizləşməsi amilləri olan əhəmiyyətli aktivlər və kredit riskinin əhəmiyyətli artması amilləri olan müəyyən aktivlər üçün fərdi əsasla hesablayır. Qrup bütün digər siniflərdən olan aktivləri homogen borcalanlar qruplarına bölgərək GKZ-ni məcmu şəkildə hesablayır.

15 sayılı MHBS “Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər”

2014-cü ilin may ayında buraxılmış və 2016-ci ilin aprel ayında düzəlişlər edilmiş 15 sayılı MHBS, MHBS-nin gəlirlərin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2018-ci il tarixində və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Qrup yeni standartı düzəlişlər edilmiş retrospektiv metod işlədərək, 1 yanvar 2018-ci il tarixində ilkin bölüşdürülməmiş mənfəətə məcmu keçidin təsirini tanımaqla qəbul etməyi planlaşdırır.

15 sayılı MHBS müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirləri uçota almaq üçün 5 mərhələli model tətbiq edir. 15 sayılı MHBS-yə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır. Lakin maliyyə alətlərinin və lizinqlərin tərkib hissəsi olan faiz və komissiya gəliri 15 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən kənarə çıxır və tətbiq edilən digər standartlarla tənzimlənəcək (9 sayılı MHBS və 16 sayılı MHBS “Lizinqlər”). Nəticədə Qrupun gəlirinin əksəriyyəti bu standartin qəbulunun təsirinə məruz qalmayacaq. Qrup hazırda 15 sayılı MHBS-nin ilkin tətbiqindən əhəmiyyətli təsir gözləmir.

16 sayılı MHBS “İcarələr”

16 sayılı MHBS 2016-ci ilin yanvar ayında buraxılmış və 17 sayılı MUBS “İcarələr”, BMHŞK 4 “Müqavilədə İcarə Əlamətlərinin Mövcudluğunun Müəyyən Edilməsi” Şəhri, Standartların Şəhri Komitəsinin (“SSK”) 15 sayılı “Əməliyyat icarələri-həvəsləndirmələr” Standartı və SSK “İcarənin hüquqi forması da daxil olmaqla əməliyyatın mahiyyətinin qiymətləndirilməsi” 27 sayılı Standartını əvəz edir. 16 sayılı MHBS icarələrin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir və icarəyə götürənlərdən bütün icarələri 17 sayılı MUBS əsasında maliyyə icarələrinin uçotu ilə eyni qaydada yegana balans hesabatı modeli əsasında uçota alınmasını tələb edir. Standarta icarəyə götürənlər üçün iki tanıma istisnası daxildir – “azdəyərlə” aktivlərin icarəsi və qısamüddətli lizinqlər (icarə müddəti 12 aydan çox olmayan icarələr). İcarə başlığı tarixdə icarəyə götürən icarə ödənişlerinin aparılması öhdəliyini (yəni icarə öhdəliyini) və icarə müddəti ərzində müvafiq aktivləri istifadə etmək hüququndan ibarət olan aktivləri (yəni istifadə hüququ aktivini) tanır.

İcarəyə götürənlər icarə öhdəliyi üzrə faiz xərcini və istifadə hüququ aktivləri üzrə köhnəlmə xərcini ayrıca tanımlıdır. Bundan əlavə icarəyə götürənlər müəyyən hadisələr baş verəndə (məsələn, icarə müddəti dəyişəndə, bu ödənişləri müəyyən etmək üçün istifadə edilən əmsal və dərəcələrdə dəyişikliklər olduğuna görə gələcək icarə ödənişləri dəyişəndə) icarə öhdəliyini yenidən hesablamalıdır. İcarəyə götürən ümumiyyətlə icarə öhdəliyinin yenidən hesablanması istifadə hüququ aktivinə düzəliş kimi tanımlıdır.

16 sayılı MHBS əsasında icarəyə verənin uçotu hazırda 17 sayılı MUBS-a uyğun uçot qaydasından əhəmiyyətli fərqlənmir. İcarəyə verənlər bütün icarələri 17 sayılı MUBS-da nəzərdə tutulan həmin təsnifata uyğun olaraq təsnif etməyə və iki icarə növünü: əməliyyat və maliyyə icarələrini ayırmaga davam edəcək.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmali (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

16 sayılı MHBS həmçinin icarəyə götürənlərdən və icarəyə verənlərdən 17 sayılı MUBS-un tələbləri ilə müqayisədə məlumatların daha geniş açıqlanmasını tələb edir.

16 sayılı MHBS 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqetməyə yalnız müəssisə 15 sayılı MHBS-ni tətbiq etdikdən sonra yol verilir. İcarəyə götürən standartı ya tam retrospektiv, ya da düzəlişlər edilmiş retrospektiv qaydada tətbiq edə bilər. Standartın keçid müddəaları müəyyən azadetmələrə yol verir. 2018-ci ildə Qrup 16 sayılı MHBS-nin maliyyə hesabatlarına potensial təsirini qiymətləndirməyə davam edəcək.

40 sayılı MUBS İnvestisiya əmlakının keçirilməsi – 40 sayılı MUBS-a düzəlişlər

Düzəlişlər müəssisənin nə vaxt əmlaki, o cümlədən tikintisi və ya inkişafı tamamlanmamış əmlaki investisiya əmlakına aid etməli (və ya investisiya əmlakından çıxarılmalı) olduğunu aydınlaşdırmalıdır. Düzəlişlər göstərir ki, istifadə qaydasında dəyişiklik əmlak investisiya əmlakı anlayışına uyğun gəlməyə başlayanda (və ya artıq gəlməyəndə) və istifadə qaydasının dəyişməsinin sübutu mövcud olanda baş verir. Rəhbərliyin əmlakdan istifadə qaydasını dəyişmək niyyətinin özü istifadə qaydasının dəyişməsi demək deyildir. Müəssisələr düzəlişləri perspektiv qaydada, həmin düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdikləri illik hesabat dövrü başlığı tarixdə və ya bu tarixdən sonra istifadə ilə bağlı dəyişikliklərə tətbiq etməlidir. Müəssisə həmin tarixdə balansda olan əmlakın təsnifatını yenidən qiymətləndirməli və müvafiq hallarda həmin tarixdəki şəraitü əks etdirmək üçün əmlakı yenidən təsnifləşdirməlidir. 8 sayılı MUBS-a uyğun olaraq retrospektiv tətbiqə yalnız bu halda icazə verilir ki, bunun edilməsi üçün keçmiş dövrə nəzərə salmaq tələb olunmasın. Düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Qrup bu düzəlişlərin tətbiqinin əhəmiyyətli təsir göstərəcəyini ehtimal etmir.

2014-2016-ci illərdə (2016-ci ilin dekabr ayında buraxılan) MHBS-yə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələrə aşağıdakılardaxildirdir:

22 sayılı MHBŞK şərhi “Valyuta əməliyyatları və avans ödənişləri”

Bu Şərh izah edir ki, avans məbləğinə aid olan əlaqəli aktivin, xərcin və ya gəlirin (və ya bunların bir hissəsinin) ilkin tanınmasında istifadə ediləcək spot valyuta məzənnəsinin müəyyənləşdirilməsində əməliyyat tarixi olaraq müəssisə tərəfindən avans ödənişindən irəli gələn qeyri-monetary aktiv və ya qeyri-monetary öhdəliyin ilkin olaraq tanındığı tarix hesab edilir. Bu şərh 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. Bankın cari təcrübəsinin Şərha uyğun olmasına nəzərə alaraq, Bank maliyyə hesabatlarına hər hansı təsirin göstəriləcəyini gözləmir.

23 sayılı MHBŞK şərhi “Mənfəət vergisinin uçotu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik”

Bu Şərh, mənfəət vergisinin uçotu 12 sayılı MUBS-un tətbiq edilməsinə təsir göstərən qeyri-müəyyənliklərlə bağlı olduğu hallarda verginin uçot qaydasını müəyyən edir, 12 sayılı MUBS-un əhatə dairəsindən kənar olan vergilərə və ya tutumlara tətbiq edilmir və qeyri-müəyyən vergi uçotu ilə bağlı faiz və cərimələrə aid tələbləri özündə əks etdirmir.

Müəssisə, hər bir qeyri-müəyyən vergi rejimini ayrı-ayrılıqda və ya bir və ya daha çox digər qeyri-müəyyən vergi rejimi ilə birlikdə nəzərdən keçirilməli olub-olmadığını müəyyənləşdirməlidir. Qeyri-müəyyənliyin həlli yollarını qabaqcadan daha çox xəbər verən yanaşma tətbiq edilməlidir.

Şərh həmçinin, vergi orqanlarının vergi rejimlərinin araşdırılması ilə əlaqədar müəssisələrin fərziyyələrinə, eləcə də onların fakt və şəraitlərdəki dəyişiklikləri necə qiymətləndirməsinə toxunur.

Bu şərh 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir, lakin müəyyən keçid azadetmələri mümkünür. Bank bu şərhi qüvvəyə mindiyi tarixdən tətbiq edəcək. Bank mürəkkəb vergi mühitində fəaliyyət göstərdiyi üçün Şəhlin tətbiqi maliyyə hesabatlarına və tələb olunan açıqlamalara təsir göstərə bilər. Bundan əlavə, Banka Şərhi vaxtında tətbiq etmək üçün zəruri olan məlumatları əldə etmək məqsədilə proses və prosedurları müəyyənləşdirməlidir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Qrupun rəhbərliyi tərəfindən uçot qaydalarının tətbiq edilməsi zamanı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələr çıxarılmış və proqnozlar verilmişdir:

Maliyyə altlarının ədalətli dəyəri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini nəzərdə tutan müxtəlif qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin məlumatlar mümkün olanda müşahidə edile bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Qrup müntəzəm qaydada kreditlərinin və debitor borclarının dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşlığı və analoji borcalanlar haqqında kifayət qədər faktiki məlumatlar olmadığı hallarda Qrup dəyərsizləşmə zərərlərinin qiymətləndirilməsində təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir. Eynilə, Qrup qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfi dəyişikliklərə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupu üzrə analoji kredit riski və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Qrup cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

Qrup kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərdən düşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərinə nəzarət edir. Girovların qiymətləndirilməsi bazarda mövcud olan oxşar girovların təhlili əsasında həyata keçirilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri

Təxirə salınmış vergi aktivləri bütün istifadə edilməmiş vergi zərərlərinin istifadəsi ilə əlaqədar vergi tutulan mənfəətin mövcudluğu baxımından, bütün istifadə edilməmiş vergi zərərləri üçün əks etdirilir. Təxirə salınmış vergi aktivlərinin əks etdiriləcək məbləğini müəyyən etmək məqsədilə rəhbərlikdən gələcək verginin planlaşdırılması strategiyaları ilə birlikdə gələcək vergi tutulan mənfəətin vaxtı və səviyyəsi əsasında əhəmiyyətli qiymətləndirmələrin verilməsi tələb olunur. Faktiki nəticələr bu qiymətləndirmələrdən fərqlənirsə və ya gələcək dövrlərdə bu qiymətləndirmələrdə düzəlişlər edilməlidirsə, maliyyə vəziyyəti, əməliyyatların nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkətinə mənfi təsir göstərilib bilər. Gələcək istifadənin qiymətləndirilməsi təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyərini azaltmaq zərurətini göstərisə, bu azaldılma konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərərdə əks etdirilməlidir (Qeyd 19).

Bank lisenziyasının dəyərsizləşməsi

Bank lisenziyasının bərpa edilə bilən dəyəri, dəyərsizləşmə əlamətinin mövcud olub-olmamasından asılı olmayıaraq, hər il ölçülüür. Bunun üçün qdvilin aid olduğu pul vəsaitlərini yaradan vahidin istifadə dəyərinin qiymətləndirilməsi tələb olunur. İstifadə dəyərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə Qrup pul vəsaitlərini yaradan vahidən gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin etməli və həmin pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskont edilmiş dəyərini hesablaşmaq üçün münasib diskont dərəcəsini seçməlidir. Hər hesabat dövrünün sonunda Qrup qeydi-maddi aktivin istifadə müddətini qeyri-müəyyən kimi təsnif etmək qərarını yenidən nəzərdən keçirir və təsdiqləyir. Hadisə və ya vəziyyətlər istifadə müddətinin qeyri-müəyyən olduğunu artıq təsdiq etməyəndə, qeyri-müəyyən istifadə müddətindən məhdud istifadə müddətinə dəyişiklik 8 saylı MUBS əsasında uçot təxminində dəyişiklik kimi uçota alınır. Həmin MUBS bu cür dəyişiklikləri perspektiv qaydada tanımağı tələb edir. Bundan əlavə, qeyri-maddi aktivin istifadə dəyərinin qeyri-müəyyən istifadə müddəti kimi yenidən qiymətləndirilməsi aktivin dəyərsizləşə biləcəyinin bir göstəricisidir. 31 dekabr 2017-ci il tarixində bank lisenziyasının balans dəyəri 31,587 min AZN (2016-ci il: 42,228 min AZN) olmuşdur. Daha ətraflı məlumat 12-ci Qeyddə təqdim edilir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Kassada olan pul vəsaitləri	71,250	114,917
ARMB, GMB və TRMB-də cari hesablar	388,733	534,087
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	58,594	91,145
Kredit təşkilatlarında müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	947,194	365,620
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,465,771	1,105,769

Digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident bankda, müvafiq olaraq, 3,199 min AZN (31 dekabr 2016-cı il: 27,114 min AZN) və 55,395 min AZN (31 dekabr 2016-cı il: 64,031 min AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesabların qalıqları daxildir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrup bir rezident bankda və səkkiz qeyri-rezident bankda müddəti 2018-ci ilin fevral ayında başa çatan və illik faiz dərəcəsi 0.9% və 14.99% arasında olan 947,194 min AZN (31 dekabr 2016-cı il: müddəti 2017-ci ilin yanvar ayında başa çatan və illik faiz dərəcəsi 0.4% və 14.3% arasında olan 365,620 min AZN) məbləğində müddətli depozit yerləşdirmişdir.

6. Ticarət qiymətli kağızları

Ticarət qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Korporativ istiqrazlar	2,224	19,431
Maliyyə institutlarının iqtisadçıları	—	3,238
Ticarət qiymətli kağızları	2,224	22,669

7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərə aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Banklarda müddətli depozitlər	466,370	74,558
Banklara verilmiş kreditlər	22,789	93,727
ARMB, GMB və TRMB-də məcburi ehtiyatlar	72,540	47,007
Mehdudiyyət qoyulmuş depozitlər	31,201	38,742
ARMB-da müddətli depozitlər	—	474,994
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üçün ehtiyat (Qeyd 22)	(871)	(907)
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	592,029	728,121

7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə banklarda olan müddətli depozitlərin müddəti 2018-ci ilin yanvar ayı və 2018-ci ilin dekabr ayı arasında (31 dekabr 2016-ci il: 2017-ci ilin yanvar ayı və 2017-ci ilin dekabr ayı arasında) başa çatırı və illik faiz dərəcəsi 0% və 2.2% arasında olmuşdur (31 dekabr 2016-ci il: illik 0.5% və 15% arasında).

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun bir rezident kommersiya bankına (31 dekabr 2016-ci il: iki rezident kommersiya bankına) verilmiş 21,918 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 45,876 min AZN) məbləğində təminatlı krediti və bir rezident kommersiya bankına (31 dekabr 2016-ci il: altı rezident kommersiya bankına) verilmiş 871 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 47,851 min AZN) məbləğində verilmiş təminatsız kreditləri olmuşdur. Bunların ödəmə müddəti 2018-ci ilin dekabr ayında (31 dekabr 2016-ci il: 2017-ci ilin dekabr ayı) başa çatır və illik faiz dərəcələri 11.5% və 15% (31 dekabr 2016-ci il: illik 3% və 22%) arasında dəyişir.

Azərbaycan Respublikasında kredit təşkilatları müştərilərdən AZN və xarici valyuta ilə cəlb etdikləri vəsaitlərin əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin ARMB-də, müvafiq olaraq, illik 0.5% (2016-ci il: 0.5%) və 1% (2016-ci il: 1%) dərəcəsində faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Gürcüstan Respublikasında kredit təşkilatları müştərilərdən, müvafiq olaraq, Gürcüstan larisi və xarici valyuta ilə cəlb edilmiş vəsaitlərin müvafiq iki həftəlik müddət üzrə orta səviyyəsinin 7% (2016-ci il: 7%) və 20% (2016-ci il: 20%) dərəcəsində faiz qazandıran məcburi pul depozitini saxlamalıdır. Türkiyə Respublikasında kredit təşkilatları Türkiyə Respublikasının Mərkəzi Bankında Türk lirası ilə depozitlər və digər öhdəliklər üçün onların ödəniş müddətlərinə uyğun olaraq 4%-10.5% səviyyəsində (2016-ci il: 4%-10.5%) və xarici valyuta ilə depozitlər və digər öhdəliklər üçün onların ödəniş müddətlərinə uyğun olaraq 4%-24% səviyyəsində (2016-ci il: 4.5%-24.5%) məcburi faiz hesablanmış pul depoziti saxlamağa borcludurlar.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə ARMB-də müddətli depozitlər müddəti 2017-ci ilin dekabr ayında başa çatan depozit daxildir. Depozit bir dövlət müəssisəsinin vəsaitləri hesabına yerləşdirilmişdir (Qeyd 15).

8. İnvəstisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan invəstisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017		2016	
	Balans dəyəri	Nominal dəyər	Balans dəyəri	Nominal dəyər
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	282,237	283,781	65,360	65,758
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	103,614	107,050	68,827	72,819
Korporativ istiqrazlar	9,146	9,009	29,028	28,776
ABŞ-in xəzinə istiqrazları	4,233	4,250	—	—
Maliyyə təşkilatlarının istiqrazları	4,015	4,089	7,002	6,988
Türkiyə hökumətinin istiqrazları	2,285	2,250	3,112	3,064
Satış üçün mövcud olan invəstisiya qiymətli kağızları	405,530	410,429	173,329	177,405

Bu qiymətli kağızların illik nominal faiz dərəcələri və ödəmə tarixləri belə olmuşdur:

	2017		2016	
	%	Ödəniş tarixi	%	Ödəniş tarixi
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış notlar	9.54%-14.56%	yanvar 2018	14.34%-14.39%	yanvar 2017
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	7.22%-16.46%	fevral 2018 – noyabr 2019	2.49%-20.88%	yanvar 2017 – dekabr 2017
Korporativ istiqrazlar	2.43%-18.28%	fevral 2020 – dekabr 2021	4.97%-10.38%	oktyabr 2021 – dekabr 2021
ABŞ-in xəzinə istiqrazları	1.80%-1.88%	iyul 2022 – dekabr 2022	–	–
Maliyyə təşkilatlarının istiqrazları	2.01%-17.21%	iyul 2018 – oktyabr 2027	1.38%-11.84%	yanvar 2017 – sentyabr 2017
Türkiyə hökumətinin istiqrazları	11.37%	iyul 2018	9.26%-10.64%	mart 2017 – iyun 2017

8. İnvəstisiya qiymətli kağızları (davamı)

Kreditlər və debitor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Maliyyə təşkilatlarının depozit sertifikatları	17,489	17,686
Maliyyə təşkilatlarının istiqrazları	14,382	14,353
Korporativ istiqrazlar	7,932	8,641
Gürcüstanın Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış xəzinə çekləri	765	20,674
	40,568	61,354
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üçün ehtiyat (Qeyd 22)	(160)	(134)
Kreditlər və debitor borcları	40,408	61,220

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Hüquqi şəxslər	1,258,722	1,046,055
Fiziki şəxslər	155,270	123,552
Müştərilərə verilmiş kreditlər (ümumi)	1,413,992	1,169,607
Çıxılsın – dəyərsizləşmə ehtiyatı (Qeyd 22)	(63,324)	(62,333)
Müştərilərə verilmiş kreditlər (xalis)	1,350,668	1,107,274

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın siniflər üzrə təhlili:

	<i>Hüquqi şəxslərə kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2017-ci il			
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	(44,401)	(2,026)	(46,427)
Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə	(13,613)	(3,284)	(16,897)
	(58,014)	(5,310)	(63,324)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldığdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	99,105	3,079	102,184

	<i>Hüquqi şəxslərə kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2016-ci il			
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	(45,339)	(341)	(45,680)
Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə	(12,750)	(3,903)	(16,653)
	(58,089)	(4,244)	(62,333)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldığdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	93,196	3,242	96,438

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Kreditlər aşağıdakı sənaye sektorlarında fəaliyyət göstərən müştərilərə verilmişdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Ticarət və xidmət	485,670	469,902
Fiziki şəxslər	155,270	123,552
Qeyri-bank kredit təşkilatları	155,257	125,530
İstehsal	141,134	119,577
Tikinti	135,712	113,895
Kənd təsərrüfatı və yeyinti sənayesi	82,943	48,438
Dağ-mədən	69,175	64,622
Enerji	53,627	13,782
Nəqliyyat və telekommunikasiya	46,346	43,671
Lizinq	32,044	6,345
Digər	56,814	40,293
Cəmi kreditlər (ümumi)	1,413,992	1,169,607

31 dekabr 2017-ci il tarixinə 7 ən iri müştəriyə verilmiş kreditlər (31 dekabr 2016-ci il: 6 müştəri) 335,080 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 299,486 min AZN) təşkil etmiş, bu da Qrupun kapitalının 5%-dən artıqdır.

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə fərdi dəyərsizləşmə ehtiyatları tanınmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 5,595 min AZN (2016-ci il: 5,435 min AZN) təşkil etmişdir.

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdəsinin kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilmişdir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- Müəssisələrin verilmiş kreditləşməsi üçün daşınmaz əmlak, pul vəsaitləri, qiymətli kağızlar, mal-materiallar və ticarət debitor borcları;
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditləri üçün, yaşayış mülkləri üzrə girovlar;
- Qrup həmçinin əsas şirkətdən müştərilərə verilmiş kreditlər üçün zəmanətlər almışdır.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, müvafiq razılaşmala uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın adekvatlığını nəzərdən keçirərkən əldə edilmiş girovun bazar dəyərinə nəzarət edir.

Maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları

Korporativ kredit portfelinə maliyyə lizinqi üzrə debitor borcları daxildir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə lizinqinin analizi (31 dekabr 2016-ci il – sıfır) aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	<i>Bir ilədək</i>	<i>1-5 il</i>	<i>5 ildən çox</i>
Maliyyə lizinqinə investisiya, ümumi	10,984	6,808	–
Maliyyə lizinqləri üzrə qazanılmamış gələcək maliyyə gəliri	(75)	(2,029)	–
Maliyyə lizinqlərinə xalis investisiya	10,909	4,779	–

10. İvestisiya əmlakı

2011-ci ildə Bank investisiya əmlakı kimi 2,000 min AZN məbləğində torpaq almış, bu da aktivin dəyərinin uzunmüddətli perspektivdə artması məqsədilə saxlanılmışdır. 31 dekabr 2017-ci ildə bu investisiya əmlakının ədalətli dəyəri 1,668 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 1,654 min AZN) olmuşdur. Bərpa edilə bilən məbləğdə azalmaya görə Bank 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 332 min AZN məbləğində (31 dekabr 2016-ci il: 346 min AZN) dəyərsizləşmə tanımışdır.

11. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət belə olmuşdur:

	<i>Torpaq</i>	<i>Binalar</i>	<i>Mebel və avadanlıq</i>	<i>Kompyuterlər və digər avadanlıq</i>	<i>Nəqliyyat vasitələri</i>	<i>Digər avadanlıq</i>	<i>İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri								
31 dekabr 2015-ci il	415	4,107	9,178	8,031	1,127	603	2,868	26,329
Əlavə olunmalar	—	—	901	749	127	35	210	2,022
Silinmələr	—	—	(23)	(124)	(119)	—	—	(266)
Məzənnə fərqi	—	—	21	3	3	5	27	59
31 dekabr 2016-ci il	415	4,107	10,077	8,659	1,138	643	3,105	28,144
Əlavə olunmalar	—	—	3,050	1,377	203	28	89	4,747
Silinmələr	—	—	(482)	(251)	(47)	(17)	—	(797)
Məzənnə fərqi	—	—	(39)	(109)	(7)	(12)	(33)	(200)
31 dekabr 2017-ci il	415	4,107	12,606	9,676	1,287	642	3,161	31,894
Yığılmış köhnəlmə								
31 dekabr 2015-ci il	—	(736)	(4,596)	(2,997)	(641)	(337)	(1,171)	(10,478)
Köhnəlmə xərci	—	(206)	(1,889)	(2,100)	(216)	(123)	(544)	(5,078)
Silinmələr	—	—	21	116	108	—	—	245
Məzənnə fərqi	—	—	(10)	2	(1)	(1)	(14)	(24)
31 dekabr 2016-ci il	—	(942)	(6,474)	(4,979)	(750)	(461)	(1,729)	(15,335)
Köhnəlmə xərci	—	(205)	(1,836)	(1,917)	(183)	(115)	(432)	(4,688)
Silinmələr	—	—	482	214	47	14	1	758
Məzənnə fərqi	—	—	31	102	2	10	34	179
31 dekabr 2017-ci il	—	(1,147)	(7,797)	(6,580)	(884)	(552)	(2,126)	(19,086)
Xalis balans dəyəri								
31 dekabr 2017-ci il	415	2,960	4,809	3,096	403	90	1,035	12,808
31 dekabr 2016-ci il	415	3,165	3,603	3,680	388	182	1,376	12,809
31 dekabr 2015-ci il	415	3,371	4,582	5,034	486	266	1,697	15,851

12. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Qudvil</i>	<i>Bank lisenziyasi</i>	<i>Lisenziyalar</i>	<i>Kompüter programı</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri					
31 dekabr 2015-ci il	3,885	45,045	5,475	4,580	58,985
Əlavə olunmalar	—	—	3,374	3,326	6,700
Silinmələr	—	—	(11)	(394)	(405)
Məzənnə fərqi	(243)	(2,817)	4	(23)	(3,079)
31 dekabr 2016-ci il	3,642	42,228	8,842	7,489	62,201
Əlavə olunmalar	—	—	2,906	4,468	7,374
Silinmələr	—	—	(281)	(1)	(282)
Məzənnə fərqi	—	(4,405)	(17)	(126)	(4,548)
31 dekabr 2017-ci il	3,642	37,823	11,450	11,830	64,745
Yığılmış amortizasiya					
31 dekabr 2015-ci il	—	—	(1,373)	(882)	(2,255)
Amortizasiya xərci	—	—	(1,018)	(582)	(1,600)
Silinmələr	—	—	9	334	343
Köhnəlmə xərci	(3,642)	—	—	—	(3,642)
Məzənnə fərqi	—	—	—	20	20
31 dekabr 2016-ci il	(3,642)	—	(2,382)	(1,110)	(7,134)
Amortizasiya xərci	—	—	(1,494)	(1,269)	(2,763)
Silinmələr	—	—	281	1	282
Köhnəlmə xərci	—	(6,236)	—	—	(6,236)
Məzənnə fərqi	—	—	5	55	60
31 dekabr 2017-ci il	(3,642)	(6,236)	(3,590)	(2,323)	(15,791)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2017-ci il	—	31,587	7,860	9,507	48,954
31 dekabr 2016-ci il	—	42,228	6,460	6,379	55,067
31 dekabr 2015-ci il	3,885	45,045	4,102	3,698	56,730

31 dekabr 2017-ci il tarixinə qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşmə testi

Müəssisələrin birləşməsi vasitəsilə alınmış qeyri-müəyyən müddəti olan bank lisenziyası dəyərsizləşmə testinin məqsədləri üçün bir fərdi pul vəsaitlərini yaradan vahidə – PAŞA Yatırım Bankası A.Ş.-yə aid edilmişdir.

Pul vəsaitlərini yaradan vahidlərə bölüşdürülmüş alınmış bank lisenziyasının balans dəyəri 31,587 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 42,228 min AZN) təşkil edir.

Ədalətli dəyərin hesablanmasında istifadə edilmiş əsas fərziyyələr

31 dekabr 2017-ci il tarixinə pul vəsaitlərini yaradan vahidin bərpa edilə bilən məbləği istifadə dəyəri metodunun əsasında müəyyən edilmişdir. Müqayisə məqsədləri üçün bazar əməliyyatlarının olmaması Bank tərəfindən dəyərsizləşmə metodunun ədalətli dəyər yanaşmasından istifadə dəyəri yanaşmasına dəyişdirilməsi ilə nəticələnmişdir. Hazırkı qiymətləndirmə Bankın keçmiş və gələcək dövrlər üzrə maliyyə göstəriciləri və strateji təşəbbüsleri haqqında məlumatlara, eləcə də bazarda mövcud olan üçüncü tərəf məlumatlarına əsaslanır.

12. Qeyri-maddi aktivlər (davamı)

İstifadə dəyərinin hesablanması daha çox aşağıdakı fərziyyələrə həssasdır:

- Maliyyə nəticələri (o cümlədən cari və proqnozlaşdırılan nəticələr);
- Kapitalın dəyəri;
- ROE (cari və proqnozlaşdırılan nəticələr daxil olmaqla);
- Kredit portfelinin artım dərəcəsi;
- Türkiyədə ÜDM artım dərəcəsi;
- Leverec əmsali;
- Diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin 8 illik dövrü;
- 3% uzunmüddətli infliyasiya artımı dərəcəsi.

Kapitalın dəyərini hesablamaq üçün Bank aşağıdakı dərəcələrdən istifadə edir:

	<i>2017</i>
Kapitalın dəyərinin hesablanması	
ABŞ risksiz dərəcə	2.7%
ABŞ bazar riski əlavəsi	5.1%
Ölkə riski əlavəsi	3.1%
Beta	0.82
Kapitalın dəyəri, ABŞ dolları	9.9%
ABŞ infliyasiya dərəcəsi	2.3%
Türkiyə infliyasiya dərəcəsi	5.5%
Kapitalın dəyəri, Türk lirası	13.3%

Qiymətləndirmə nəticəsində pul vəsaitlərini yaradan vahidin bərpa oluna bilən dəyəri 151,359 min AZN təşkil edir. Müvafiq olaraq, lisenziya qismən 6,236 min AZN məbləğində dəyərsizləşmişdir. Dəyərsizləşmə zərəri əsas etibarı ilə kapitalın rentabelliyyində azalma ilə bağlı olmuşdur (2016-ci il: 18.2%).

Diskont dərəcəsində mənqiqə uyğun olaraq mümkün olan 1% (13.3%-dən 14.3%-dək) artım kapitalın uzunmüddətli rentabelliyyinin eyni fərziyyəsi əsasında 24,379 min AZN məbləğində əlavə dəyərsizləşmə ilə nəticələnəcək.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə Qudvilin və qeyri-müəyyən müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşmə testi

Müəssisələrin birləşməsi vasitəsilə alınmış qeyri-müəyyən müddəti olan qudvil və bank lisenziyası dəyərsizləşmə testinin məqsədləri üçün bir fərdi pul vəsaitlərini yaradan vahidə – PAŞA Yatırım Bankası A.Ş.-yə aid edilmişdir.

Pul vəsaitlərini yaradan vahidə aid edilmiş qudvilin balans dəyəri və alınmış bank lisenziyasının dəyəri, müvafiq olaraq, sıfır (2016-ci il: 3,885 min AZN) və 42,228 min AZN (2016-ci il: 45,045 min AZN) olmuşdur.

31 dekabr 2016-ci il tarixinə pul vəsaitlərini yaradan vahidin bərpa edilə bilən dəyəri müstəqil qiymətləndiricinin dəyərsizləşmə testinin məqsədləri üçün tətbiq etdiyi Gəlir və Bazar yanaşmalarını tətbiq etməklə (Səviyyə 3) hesablaşdırılmış satış dəyərini çıxmaqla ədalətli dəyərə əsaslanaraq müəyyən edilmişdir. Gəlir yanaşmasına uyğun olaraq Zəmanətli Kapital Metodu tətbiq edilmişdir. Pul vəsaitlərini yaradan vahidin qiymənləndirilməsi üçün keçən il oxşar metodologiya tətbiq edilmişdir.

Satış dəyərini çıxmaqla ədalətli dəyərin hesablanması daha çox aşağıdakı fərziyyələrə daha həssasdır:

- Oxşar banklar qrupu əsasında hesablanmış qiymət/balans əmsali;
- Kapitalın dəyəri;
- Qlobal bank sektorunun kapitalının rentabelliliyi;
- Bazar və gəlir yanaşmaları əsasında nəticələr tutuşdurularkən və dəyərlə bağlı yekun nəticə çıxarılarkən həmin yanaşmalara aid edilmiş çəkilər;
- Türkiyədə bank lisenziyasının alınmasına müraciət edərkən tələb olunan pul ödənişinin məbləği.

12. Qeyri-maddi aktivlər (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qudvilin və qeyri-müəyyən müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşmə testi (davamı)

Ədalətli dəyərin hesbalanması üçün Bank aşağıdakı dərəcələrdən istifadə edir:

	2016	
Risksiz dərəcə	Rf	11.1%
Bazar əlavəsi	Rm-Rf	6.0%
Beta	β	0.88
Şirkətin xüsusi risk əlavəsi	Rs	1.8%
Səhmdar kapitalının dəyəri (diskont dərəcəsi)	Ke	18.2%
Uzunmüddətli artım tempi		5.0%

Qiymətləndirmə nəticəsində pul vəsaitlərini yaranan vahidin bərpa edilə bilən dəyəri 158,903 min AZN olmuşdur. Müvafiq olaraq, 3,642 min AZN məbləğində qudvil dəyərsizləşmiş hesab edilmiş və silinmişdir. Dəyərsizləşmə zərəri əsasən kapitalının rentabelliliyi azaldığına görə əmələ gəlmışdır.

Diskont dərəcəsində 1% mümkün artıma həssaslıq nəticəsində əlavə 2,812 AZN məbləğində dəyərsizləşmə yarana bilər.

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Digər maliyyə aktivləri		
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	11,267	5,598
Cek əməliyyatları üzrə debitor borcları	1,443	2,048
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə hesablanmış komissiya üzrə debitor borcları	466	338
Digər	55	101
	13,231	8,085
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Mülkiyyətçiye qaytarılmış girov	15,287	5,280
Təxirə salılmış xərclər	2,308	3,394
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması üçün avans ödənişləri	1,771	1,362
Digər avans ödənişləri	1,299	1,017
Mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər	—	164
	20,665	11,217
Digər aktivlər	33,896	19,302

31 dekabr 2017-ci il tarixinə çek əməliyyatları üzrə debitor borcları çeklərin girov olduğu digər banklardan alınacaq məbləğlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə 1,297 min AZN (2016-cı il: 1,487 min AZN) məbləğində təxirə salılmış xərclər uzunmüddətli program dəstəyinə aiddir.

13. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	11,804	3,464
Çek əməliyyatları üzrə kreditor borcları	1,443	2,048
Hesablanmış xərclər	626	535
Digər	720	175
	14,593	6,222
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	16,064	13,715
Təxirə salılmış gəlir	965	731
Mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər	139	94
Digər ehtiyat	118	132
Digər	221	217
	17,507	14,889
Cəmi öhdəliklər	32,100	21,111

14. Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər

Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan alınmış kreditlər	138,747	99,906
Banklardan uzunmüddətli depozitlər	131,540	67,287
Banklardan qısamüddətli depozitlər	107,160	90,136
Azərbaycan İpoteka Fondu qarşısında öhdəliklər	11,201	4,826
İT İnkişafı Fondu qarşısında öhdəliklər	5,251	5,013
ARMB və GMB-dən alınmış kreditlər	1,956	41,676
Digər banklarda müxbir hesablar	4,118	21,450
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	399,973	330,294

Qrup Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan müddəti 2027-ci ilin dekabr ayında (31 dekabr 2016-ci il: 2026-ci ilin avqust ayında) başa çatan və illik 1% dərəcəsi ilə faiz hesablanan 138,747 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 99,906 min AZN) məbləğində kreditlər almışdır. Kreditlər dövlət programı əsasında Azərbaycan Respublikasında sahibkarlıq mühitinin tədricən təkmilləşdirilməsinə kömək göstərmək məqsədilə alınmışdır. Kreditlər yerli sahibkarlara illik 6% dərəcəsi ilə (31 dekabr 2016-ci il: 6%) verilmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrup bir qeyri-rezident kommersiya bankından (31 dekabr 2016-ci il: sıfır) və bir rezident kommersiya bankından (31 dekabr 2016-ci il: bir) 131,540 min AZN məbləğində müddəti 2019-cu ilin yanvar ayında başa çatan, illik faiz dərəcəsi 1% və 2.50% arasında olan (31 dekabr 2016-ci il: fevral 2018-ci il və illik 2% faiz dərəcəsi) uzunmüddətli vəsaitlər almışdır.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrup on beş qeyri-rezident kommersiya bankından (31 dekabr 2016-ci il: beş) və bir rezident kommersiya bankından (31 dekabr 2016-ci il: sıfır) 107,160 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 90,136 min AZN) məbləğində müddəti 2018-ci ilin avqust ayında başa çatan (31 dekabr 2016-ci il: 2017-ci ilin avqust ayı) və illik faiz dərəcəsi 0.10% və 15.20% arasında olan (31 dekabr 2016-ci il: 1.60% və 12% arasında) qısamüddətli kreditlər almışdır.

31 dekabr 2017-ci ildə Qrupun Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən yenidən maliyyələşdirilən 11,201 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 4,826 min AZN) məbləğində müddəti 2047-ci ilin oktyabr ayında (31 dekabr 2016-ci il: 2040-ci ilin dekabr ayında) başa çatan və illik 4% dərəcə ilə hesablanan kreditləri olmuşdur.

31 dekabr 2017-ci ildə Qrupun İT İnkişafı Fondu tərəfindən yenidən maliyyələşdirilən 5,251 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 5,013 min AZN) məbləğində müddəti 2021-ci ilin dekabr ayında (31 dekabr 2016-ci il: 2021-ci ilin dekabr ayında) başa çatan və illik 1% dərəcə ilə hesablanan kreditləri olmuşdur.

15. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Tələbli depozitlər	1,856,582	998,925
Müddətli depozitlər	1,033,379	1,351,762
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,889,961	2,350,687
Buraxılmış zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan vəsaitlər (Qeyd 21)	38,481	8,123

31 dekabr 2016-ci il tarixinə müddətli depozitlərə dövlət müəssisəsindən cəlb edilmiş, müddəti 2017-ci ilin sentyabr ayında başa çatan, 470,006 min AZN məbləğində bazar faiz dərəcəsi ilə cəlb edilmiş depozit daxildir.

Aşağıdakı cədvəldə müştəri hesabları iqtisadi sektorlar üzrə təhlil edilir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Fiziki şəxslər	775,936	532,932
İnvestisiya yönümlü şirkətlər	517,692	449,016
Ticarət və xidmət	491,191	372,380
İstehsal	455,919	542,550
Nəqliyyat və rabitə	218,090	90,276
Tikinti	128,187	166,766
Sığorta	87,244	46,254
Dağ-mədən	75,542	25,238
Mehmanxana biznesi	48,395	42,478
Kənd təsərrüfatı	26,096	10,454
İctimai təşkilatlar	18,758	25,474
Qeyri-bank kredit təşkilatları	9,218	22,315
Enerji	8,946	3,232
Digər	28,747	21,322
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,889,961	2,350,687

31 dekabr 2017-ci il tarixinə müştərilərin depozitlərinə beş (31 dekabr 2016-ci il: beş) ən iri müştəridə cəmi müştəri depozitləri portfelinin 45%-ni təşkil edən 1,298,632 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: cəmi müştəri depozitləri portfelinin 47%-ni təmsil edən 1,100,919 min AZN) məbləğində qalıqlar daxil olmuşdur.

16. Digər borc öhdəlikləri

31 dekabr 2017-ci il tarixinə digər borc öhdəliklərinə müddəti 2021-ci ilin aprel ayında (31 dekabr 2016-ci il: 2021-ci ilin aprel ayında) başa çatan və illik 1.47% və 3.72% arasında olan dərəcə ilə (31 dekabr 2016-ci il: illik 1.48% və 3.75% arasında olan dərəcə ilə) faiz hesablanmış 39,105 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 51,473 min AZN) məbləğində üç (31 dekabr 2016-ci il: dörd) xarici bankda olan qalıqlar daxil idi. Bu təminatsız borcların məqsədi Qrupun müştərilərinin idxal əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsidir (akkreditivlər).

17. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2017-ci il tarixində PASHA Yatırım Bankası A.S. balans dəyəri 81,765 min AZN (31 dekabr 2016-ci il: 18,705 min AZN) olan və müddəti 2022-ci ilin dekabr ayında (31 dekabr 2016-ci il: 2017-ci ilin yanvar ayında) başa çatan faiz hesablanmış istiqrazlar buraxmışdır. Bankın 31 dekabr 2017-ci il tarixinə buraxdığı istiqrazları üzrə illik faiz dərəcəsi 5% və 12.1% arasında dəyişir (31 dekabr 2016-ci il: 12.1%).

18. Törəmə maliyyə alətləri

Qrup ticarət məqsədləri üçün törəmə maliyyə alətlərindən istifadə edir. Aşağıdakı cədvəl aktivlər və ya öhdəliklər kimi qeydə alınmış törəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini şərti məbləğləri ilə birləkdə göstərir. Şərti məbləğ, ümumi göstərilməklə, törəmə alətin aid olduğu müvafiq aktivin məbləği, soraq dərəcəsi və ya göstəricisidir və törəmələrin dəyərində dəyişiklikləri ölçmək üçün baza kimi çıxış edir. Şərti məbləğlər ilin sonuna başa çatmamış əməliyyatların həcmi göstərir və kredit riskini əks etdirmir.

	2017			2016		
	Şərti məbləğ	Ədalətli dəyər Aktiv	Öhdəlik	Şərti məbləğ	Ədalətli dəyər Aktiv	Öhdəlik
Xarici valyuta üzrə müqavilələr						
Forvardlar və svoplar – xarici	59,389	40	(2,058)	26,441	320	(983)
Forvardlar və svoplar – yerli	8,501	1,625	–	37,316	664	(495)
Opsionlar – yerli	–	–	–	2,162	–	(990)
Cəmi törəmə aktivlər/ (öhdəliklər)		1,665	(2,058)		984	(2,468)

Cədvəldə xarici və yerli kimi göstərilənlər tərəf-müqabillərə aiddir və xarici – qeyri-Azərbaycan müəssisələri, yerli isə Azərbaycan müəssisələri deməkdir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə Qrupun aşağıdakı törəmə alətlər üzrə pozisiyaları olmuşdur:

Forvardlar

Forvard və fyuçers müqavilələri müəyyən qiymətlə və gələcək tarixdə müəyyən edilmiş maliyyə alətinin alınması və ya satılması haqqında müqavilə razılaşmalarıdır. Forvardlar birjadan kənar bazarda bağlanılan xüsusi müqavilələrdir.

Svoplar

Svoplar iki tərəf arasında müəyyən edilmiş şərti məbləğlər əsasında faiz dərəcəsinin, məzənnənin və ya fond əmsalının dəyişməsinə bərabər məbləğlərin mübadiləsi və (kredit defoltu svopu ilə əlaqədar) müəyyən hadisələr baş verdiyi halda kreditlər üzrə ödənişlərin aparılması haqqında müqavilə razılaşmalarıdır.

Opsionlar

Opsionlar alıcının müəyyən sayda maliyyə alətlərini müəyyən edilmiş şərti məbləğlə müəyyən edilmiş gələcək tarixdə və ya müəyyən edilmiş müddət ərzində istənilən zaman almaq və ya satmaq hüququnu (öhdəliyini deyil) nəzərdə tutan müqavilə razılaşmalarıdır.

19. Vergilər

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Cari vergi xərci	(20,219)	(19,377)
Təxirə salınmış vergi (xərci)/gəliri – müvəqqəti fərqlərin yaranması və qaytarılması	(3,473)	769
Çıxılsın: digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış vergi	(6)	25
Mənfəət vergisi xərci	(23,698)	(18,583)

19. Vergilər (davamı)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş maddələrlə bağlı olan təxirə salınmış vergi belədir:

	2017	2016
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə xalis zərərlər/ (gəlirlər)	6	(25)
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	6	(25)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2017	2016
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	112,790	87,871
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri vergi ödənişi	(22,558)	(17,574)
Gəlirdən çıxılmayan xərclərə verginin təsiri	(951)	(1,218)
Vergi qanunvericiliyində dəyişikliklərin təsiri	(271)	–
Keçən ilin vergisinin aktuallaşdırılması	–	(302)
Vergidən azad gəlirin vergiyə təsiri	89	165
Xarici ölkədə vergi dərəcəsində fərqli təsiri	151	185
Digər	(158)	161
Mənfəət vergisi xərci	(23,698)	(18,583)

31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərində təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>				<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>			
	<i>Mənfəət və zərər haqqında hesabatda</i>		<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	<i>Çevirmə fərqi</i>	<i>Mənfəət və zərər haqqında hesabatda</i>		<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	<i>Çevirmə fərqi</i>
	<i>2015</i>	<i>2016</i>			<i>2016</i>	<i>2017</i>		
Çıxılan müvəqqəti fərqlərin vergiya təsiri								
Galocək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	1,316	(815)	–	35	536	(552)	–	16
Ticarət qiymətli kağızları	572	1	–	–	573	(573)	–	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	–	4,024	–	–	4,024	(4,024)	–	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,246	(841)	–	(10)	395	(139)	–	(21)
İnvestisiya qiymətli kağızları	–	–	15	–	15	–	6	21
İnvestisiya əmlakı	66	3	–	–	69	(3)	–	66
Əmlak və avadanlıqlar	48	103	–	–	151	(155)	–	4
Tərəmə maliyyə öhdəlikləri	193	140	–	–	333	(18)	–	315
Zəmanətlər və akkreditivlər üçün etibat	–	318	–	–	318	(318)	–	–
Digər öhdəliklər	902	2,098	–	(85)	2,915	458	–	(26)
Ümumi təxirə salınmış vergi aktivləri	4,343	5,031	15	(60)	9,329	(5,324)	6	(27)
								3,984
Vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin vergiya təsiri								
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	(2,019)	2,019	–	–	(169)	(169)	(2,618)	–
Tərəmə maliyyə aktivləri	–	(169)	–	–	44	(9)	8	–
İnvestisiya qiymətli kağızları	(13)	–	(40)	–	–	–	–	(1)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(257)	146	–	(7)	(118)	(2,677)	–	(3)
Əmlak və avadanlıqlar	(414)	176	–	1	(237)	132	–	5
Qeyri-maddi aktivlər	(92)	25	–	(1)	(68)	44	–	(1)
Digər aktivlər	–	(350)	–	25	(325)	(561)	–	(886)
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	–	(222)	–	–	(222)	222	–	–
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	–	(6,534)	–	–	(6,534)	6,534	–	–
Zəmanətlər və akkreditivlər üçün etibat	(672)	672	–	–	–	(330)	–	(330)
Bank lisenziyası	(9,009)	–	–	563	(8,446)	1,247	–	882
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(12,476)	(4,237)	(40)	625	(16,128)	1,845	–	883
Xalis təxirə salınmış vergi aktivləri/öhdəliyi	(8,133)	794	(25)	565	(6,799)	(3,479)	6	856
								(9,416)

19. Vergilər (davamı)

31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda təxirə salınmış vergilər aşağıdakı şəkildə üzləşdirilə bilər:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Təxirə salınmış vergi aktivləri	640	1,647
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(10,056)	(8,446)
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(9,416)	(6,799)

20. Kapital

31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərində Bankın buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş kapitalı hər bir adı səhmin nominal dəyəri 33,300.00 AZN olmaqla 10,000 adı səhmdən ibarət olan dəyəri 333,000 min AZN məbləğində olmuşdur. Hər bir adı səhm səhmdara bir səsvermə hüququnu verir.

23 may 2016-ci il tarixində Bankın səhmdarları adı səhmlər üzrə cəmi 5,412 min AZN məbləğində dividendlər elan etmiş (bir səhm üzrə 541 AZN), bunlar da 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ödənilmişdir.

25 aprel 2017-ci il tarixində Bankın səhmdarları adı səhmlər üzrə cəmi 58,636 min AZN məbləğində dividendlər elan etmiş (bir səhm üzrə 5,864 AZN), bunlar da 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ödənilmişdir.

Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat

Məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat xarici törəmə müəssisələrinin maliyyə hesablarının yenidən hesablanmasıdan yaranan valyuta fərqiini uçota almaq üçün istifadə edilir. 18,550 min AZN məbləğində zərər (31 dekabr 2016-ci il: 9,198 min AZN məbləğində gəlir) il ərzində məzənnələrin dəyişməsindən əmələ gəlmişdir (Qeyd 3).

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya edilməmiş gəlirlər (zərərlər)

Bu ehtiyat Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə ədalətli dəyərdəki dəyişiklikləri eks etdirir.

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastruktur təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önməli dərəcədə islahatlardan, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətindən və AZN-in ABŞ dollarına qarşı sabitliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı neft qiymətlərinin aşağı düşməsi və Azərbaycan manatının 2015-ci il ərzində ABŞ dollarına qarşı devalvasiyasının mənfi təsirinə məruz qalmışdır. Bu, kapital əldə etmək imkanlarının məhdudlaşması, kapital dəyərinin artması, inflasiya və iqtisadi artımın qeyri-müəyyənliliyi kimi amillərə səbəb olmuşdur.

Bu çətinliklərə cavab olaraq, Azərbaycan hökuməti islahatları sürətləndirmək və maliyyə sisteminə dəstək vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti “Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri”ni təsdiqləmişdir. Yol xəritəsi 2016-2020-ci illərdə inkişaf strategiyasını, 2025-ci ilə qədər uzunmüddətli perspektivləri və 2025-ci ildən sonrakı dövrə nəzəri əhatə edir.

Bundan əlavə, 2017-ci ildə hökumət sərt pul siyasetini davam etdirmiş, eləcə də Azərbaycan manatının stabillaşdırılmasına xarici valyuta ehtiyatları ayırmışdır. Bu siyasetin 2018-ci ildə makroiqtisadi sabitliyin qorunması məqsədilə davam etdirilməsi gözlənilir.

Qrupun rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən iqtisadi dəyişiklikləri izləməkdədir və Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Hüquqi məsələlər**

Adı fəaliyyətində Qrup məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyekti olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Qrupun maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyatına tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şəhri ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamaşlarının yoxlanılmasında daha sərt mövqə tuta bilərlər. Neticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Neticə etibarı ilə əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablana bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ilü üzrə aparıla bilər.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə rəhbərlik hesab edir ki, müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şəhri münasibdir və Qrupun vergi, valyuta və gömrük mövqeləri qəbul ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlerdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətinin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallara uyğunlaşlığı tələb edir. 31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərində Bank aşağıdakılardan istisna olmaqla, bütün əmsallara uyğun olmuşdur:

- Kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən aşağı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski əmsalı Bankın cəmi kapitalının 7 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın əmsalı 25.27% (2016-ci il: 18.94%) olmuşdur.
- Bir hüquqi şəxsədə pay əmsalı cəmi kapitalın 10%-dən çox olmamalıdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın əmsalı 39.41% (2016-ci il: 39.55%) olmuşdur.
- Digər hüquqi şəxsədə pay əmsalı cəmi kapitalın 40%-dən çox olmamalıdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın əmsalı 57.85% (2016-ci il: 58.05%) olmuşdur.

İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqla bağlı hər ay Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına (“MBNP”) məlumat təqdim etmiş və heç bir zaman Banka qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Qrup tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqca vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupun ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədi akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Qrupa müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Qrupun müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Verilmiş zəmanətlər	390,089	239,314
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	153,616	86,545
Akkreditivlər	6,441	12,940
	550,146	338,799
Əməliyyat icarəsi üzrə öhdəliklər		
1 ilədək	4,565	4,197
1 ildən 5 ilədək	16,487	16,699
5 ildən çox	1,377	4,780
	22,429	25,676
Çıxılsın – ehtiyatlar (Qeyd 22)	(3,112)	(6,959)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girovdan əvvəl)	569,463	357,516
Çıxılsın – verilmiş zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılan pul vəsaitləri (Qeyd 15)	(38,481)	(8,123)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	530,982	349,393

22. Faiz qazandıran aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri və zəmanətlər və akkreditivlər üçün yaradılan ehtiyatlar

Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat və zəmanətlər və akkreditivlər üzrə ehtiyatlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2017						
	<i>Müəssisələrə kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər</i>	<i>Müşterilərə cəmi kreditlər</i>	<i>Kredit təşkilat-larından alınacaq məbləğlər</i>	<i>İnvestisiya qiyməti kağızları – kreditlər və debitor borcları</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Zəmanətlər və akkreditivlər</i>
1 yanvarda	(58,089)	(4,244)	(62,333)	(907)	(134)	(63,374)	(6,959)
İl üzrə (xərc)/bərpa	6,376	(3,275)	3,101	36	(26)	3,111	3,844
Silinmiş məbləğlər	1,765	2,363	4,128	–	–	4,128	–
Bərpa	(8,234)	(154)	(8,388)	–	–	(8,388)	–
Məzənnə fərqi	168	–	168	–	–	168	3
31 dekabrda	(58,014)	(5,310)	(63,324)	(871)	(160)	(64,355)	(3,112)

	2016						
	<i>Müəssisələrə kreditlər</i>	<i>Fiziki şəxslərə kreditlər</i>	<i>Müşterilərə cəmi kreditlər</i>	<i>Kredit təşkilat-larından alınacaq məbləğlər</i>	<i>İnvestisiya qiyməti kağızları – kreditlər və debitor borcları</i>	<i>Cəmi</i>	<i>Zəmanətlər və akkreditivlər</i>
1 yanvarda	(42,127)	(5,571)	(47,698)	(780)	–	(48,478)	(379)
İl üzrə (xərc)/bərpa	(13,036)	1,852	(11,184)	(127)	(136)	(11,447)	(6,580)
Silinmiş məbləğlər	1,362	36	1,398	–	–	1,398	–
Bərpa	(4,339)	(561)	(4,900)	–	–	(4,900)	–
Məzənnə fərqi	51	–	51	–	2	53	–
31 dekabrda	(58,089)	(4,244)	(62,333)	(907)	(134)	(63,374)	(6,959)

Aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat müvafiq aktivlərin balans dəyərindən çıxılır. Zəmanətlər və akkreditivlər üçün ehtiyat öhdəliklərin tərkibində qeydə alınır.

23. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Plastik kartlarla əməliyyatlar xidmətinin göstərilməsi	8,224	4,569
Hesabların açılması və onlara xidmət göstərilməsi	8,103	5,140
Zəmanətlər və akkreditivlər	6,313	5,874
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	1,681	3,105
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	225	1,127
Digər	285	850
Haqq və komissiya gəliri	24,831	20,665
Plastik kartlarla əməliyyatlar xidmətinin göstərilməsi	(7,828)	(4,607)
Hesabların açılması və onlara xidmət göstərilməsi	(2,810)	(1,706)
Zəmanətlər və akkreditivlər	(1,238)	(850)
Nağd pul ilə aparılan əməliyyatlar	(1,123)	(495)
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	(14)	(8)
Digər	(627)	(435)
Haqq və komissiya xərcləri	(13,640)	(8,101)
Xalis haqq və komissiya gəliri	11,191	12,564

24. İşçilər üzrə xərclər, ümumi və inzibati xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Əmək haqqı və mükafatlar	(33,107)	(27,986)
Sosial siyortə xərcləri	(6,369)	(5,013)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(4,415)	(2,359)
İşçilər üzrə xərclər	(43,891)	(35,358)

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Peşəkar xidmətlər	(8,502)	(7,552)
Əməliyyat lizinqi	(6,987)	(6,883)
Program təminatına çəkilən xərclər	(3,298)	(2,291)
Reklam	(2,237)	(1,943)
Xeyriyyə və sponsorluq xərcləri	(1,997)	(8,806)
Sığorta	(1,330)	(896)
Üzvlük haqqı	(910)	(290)
Təmir və texniki xidmət	(840)	(851)
Kommunal xərclər	(780)	(641)
Nəqliyyat və ezamiyyə xərcləri	(613)	(505)
Öyləncə	(611)	(404)
Rabitə	(606)	(486)
Təhlükəsizlik xərcləri	(595)	(400)
Mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər	(430)	(505)
İnvestisiya əmlakının dəyərsizləşməsi	(338)	(14)
Dəftərxana ləvaziməti	(282)	(258)
Nəşriyyat xərcləri	(28)	(65)
Digər xərclər	(543)	(659)
Ümumi və inzibati xərclər, cəmi	(30,927)	(33,449)

25. Risklərin idarə edilməsi

Ön söz

Öz fəaliyyətində Qrup müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Qrupun fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Qrupun hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski öz növbəsində ticarət və seyri-ticarət risklərinə bölünür. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Qrupun strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

Rəhbərlik

İdarə Heyəti Qrupda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işləniləb hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyaseti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəsteklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Qrupun xəzinədarlığı Qrup aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Qrupun maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Qrupda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Qrupun prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçüləməsi və hesabatçılıq sistemləri

Qrupun riskləri həm adı şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri eks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Qrup baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

25. Risklərin idarə edilməsi

Ön söz

Öz fəaliyyətində Qrup müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Qrupun fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Qrupun hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski öz növbəsində ticarət və qeyri-ticarət risklərinə bölünür. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Qrupun strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

Rəhbərlik

İdarə Heyəti Qrupda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyaseti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması

Risklərin idarə olunması departamenti müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəsteklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Qrupun xəzinədarlığı Qrup aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Qrupun maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Qrupda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Qrupun prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Qrupun riskləri həm adı şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Qrup baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayırlar.

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Ön söz (davamı)**

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk önce Qrupun müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Qrupun qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini eks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Qrup bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənilir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə Heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Qrupun bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə Heyəti və Qrupun bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəsteklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdəşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artırın risklər nəzərdə tutulur. Qrupun artan fəaliyyətinin xüsusi coğrafi yerlərdə və sənaye sahələrində konsentrasiyası nisbi həssaslığın yaranmasına səbəb ola bilər. Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Qrup daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfellərin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş kredit və müştəri depozitləri üzrə risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Qrupun sıfarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdəşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Qrupun zərər çəkməsi riskidir. Qrup kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdəşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Qrupun qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Qrup kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdəşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdəşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Qrupa məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Qrupun müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yaranır bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Qrupu kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər, o cümlədən törəmə alətlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə eks etdirilir.

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə qeydə alınanda aşağıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yaranan bilən maksimal riskin həcmini deyil, cari kredit riskinin həcmini eks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Qrupun daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun kredit reytingi sisteminə əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

	<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>	<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>
	<i>Qeydlər</i>	<i>Yüksək reyting</i>	<i>Standart reyting</i>	<i>Qeyri-standart reyting</i>			
31 dekabr 2017-ci il							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	388,733	1,005,788	—	—	—	1,394,521
Ticarət qiymətli kağızları	6	—	2,224	—	—	—	2,224
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	72,540	519,489	—	—	871	592,900
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	8	392,369	13,161	—	—	—	405,530
Kreditlər və debitor borcları	8	40,568	—	—	—	—	40,568
Törəmə maliyyə alətləri	18	—	1,665	—	—	—	1,665
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9	—	1,024,510	23,716	111,391	99,105	1,258,722
Müəssisələrə verilmiş kreditlər	—	—	—	—	—	—	—
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	—	—	143,037	4,455	4,699	3,079	155,270
Digər maliyyə aktivləri	13	—	13,231	—	—	—	13,231
Cəmi		894,210	2,723,105	28,171	116,090	103,055	3,864,631

	<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				<i>Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş</i>	<i>Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>
	<i>Qeydlər</i>	<i>Yüksək reyting</i>	<i>Standart reyting</i>	<i>Qeyri-standart reyting</i>			
31 dekabr 2016-ci il							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	6	534,087	456,765	—	—	—	990,852
Ticarət qiymətli kağızları	7	—	22,669	—	—	—	22,669
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	8	73,295	647,954	—	6,872	907	729,028
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	9	162,975	10,354	—	—	—	173,329
Kreditlər və debitor borcları	9	59,334	2,020	—	—	—	61,354
Törəmə maliyyə alətləri	19	—	984	—	—	—	984
Müştərilərə verilmiş kreditlər	10	—	804,378	133,371	15,110	93,196	1,046,055
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	—	—	103,282	11,861	5,167	3,242	123,552
Digər maliyyə aktivləri	14	—	8,085	—	—	—	8,085
Cəmi		829,691	2,056,491	145,232	27,149	97,345	3,155,908

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Qrup tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti və ya ölkə riski əla qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə 30 gündən çox olmayan və maliyyə vəziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir. Buraya həmçinin, bütün vaxtı keçmiş, məcmu şəkildə qiymətləndirilən kreditlər daxildir. Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlər üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur. Vaxtı keçmiş kreditlərin eksəriyyəti dəyərsizləşmiş hesab olunmur.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Siyasətinə uyğun olaraq Qrup kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmərini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı keçmiş kreditlərin müddətlər üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

<i>31 dekabr 2017-ci il</i>	<i>30 gündən az</i>	<i>31-60 gün</i>	<i>61-90 gün</i>	<i>90 gündən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Hüquqi şəxslər	10,477	8,499	7,708	84,707	111,391
Fiziki şəxslər	278	4	–	4,417	4,699
Cəmi	10,755	8,503	7,708	89,124	116,090

<i>31 dekabr 2016-ci il</i>	<i>30 gündən az</i>	<i>31-60 gün</i>	<i>61-90 gün</i>	<i>90 gündən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər					
–	–	–	–	6,872	6,872
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Hüquqi şəxslər	3,281	15	1,268	10,546	15,110
Fiziki şəxslər	517	–	–	4,650	5,167
Cəmi	3,798	15	1,268	22,068	27,149

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılardır: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddədə gecikdirilib-gecikdirilməməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi, restrukturizasiya, müştərinin ödəmə intizamı və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Qrup dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Qrup fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdəşinin biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsinə tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, müştərilərin kredit reytingi zərərin çəkilməsi ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərini tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyərin bərpa edilməsi. Bölmə rəhbərliyi bir ilədək ola bilən bu müddətin müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Qrupun ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivlər kreditlərlə eyni şəkildə qiymətləndirilir və ehtiyat ayrıılır.

Qrupun pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2017				2016			
	Azərbaycan	İƏIT	MDB və digər qeyri-İƏIT dövlətləri		Cəmi	Azərbaycan	İƏIT	MDB və digər qeyri-İƏIT dövlətləri
			Cəmi	Cəmi				
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	608,263	714,111	143,397	1,465,771	692,775	403,189	9,805	1,105,769
Ticarət qiyməti kağızları	–	2,224	–	2,224	22,669	–	–	22,669
Kredit təskilatlarından alınacaq məbləğlər	45,250	491,312	55,467	592,029	627,610	48,206	52,305	728,121
İnvestisiya qiymətli kağızları	389,907	12,344	43,687	445,938	161,876	10,114	62,559	234,549
Törəmə maliyyə aktivləri	1,625	–	40	1,665	984	–	–	984
Müştərilərə verilmiş kreditlər	958,190	319,730	72,748	1,350,668	841,806	202,110	63,358	1,107,274
Digər maliyyə aktivləri	11,788	1,443	–	13,231	6,037	2,048	–	8,085
	2,015,023	1,541,164	315,339	3,871,526	2,353,757	665,667	188,027	3,207,451
Maliyyə öhdəlikləri								
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	324,582	48,941	26,450	399,973	251,159	50,782	28,353	330,294
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,848,654	14,415	26,892	2,889,961	2,317,515	2,506	30,666	2,350,687
Digər borc öhdəlikləri	–	39,105	–	39,105	–	51,473	–	51,473
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	–	2,058	–	2,058	1,663	805	–	2,468
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	42,476	39,289	–	81,765	–	18,705	–	18,705
Digər maliyyə öhdəlikləri	13,052	1,456	85	14,593	4,025	2,048	149	6,222
	3,228,764	145,264	53,427	3,427,455	2,574,362	126,319	59,168	2,759,849
Xalis aktivlər/öhdəliklər)	(1,213,741)	1,395,900	261,912	444,071	(220,605)	539,348	128,859	447,602

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adı və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Qrupun ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı növbə-növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Qrup ARMB, GMB və TRMB-də mütləq ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərifindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. 31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərində bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2017 (%)	2016 (%)
Ani likvidlik əmsalı (ARMB minimum 30% tələb edir) (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər/tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	53	82

31 dekabr 2017-ci tarixinə PAŞA Bank Georgia SC-nin likvidlik əmsalı (likvidli aktivlərin orta həcmi / öhdəliklərin orta həcmi) GMB-nin tələblərinə əsaslanaraq 47% (31 dekabr 2016-ci il: 39%) olmuşdur. GMB-nin tələb etdiyi minimal likvidlik səviyyəsi 30%-dir.

31 dekabr 2017-ci tarixinə, TRMB-nin müəyyən etdiyi tələblər əsasında PAŞA Yatırım Bankası A.Ş.-nin likvidlik əmsalı 220% (2016-ci il: 295%) olmuşdur. TRMB-nin tələb etdiyi minimal likvidlik səviyyəsi 100%-dir.

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Qrupun 31 dekabr 2017-ci və 2016-ci il tarixlərinə maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Qrup gözləyir ki, müştərilərin çoxu Qrup ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödənişi tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Qrupun hesablaşdığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini eks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi 2016
31 dekabr 2017-ci il					
Banklar və dövlət fondları qarşısında					
öhdəliklər	173,361	52,735	124,869	64,654	415,619
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,986,147	569,100	379,726	–	2,934,973
Digər borc öhdəlikləri	3,370	12,285	24,497	–	40,152
Ümumi yerinə yetirilmiş maliyyə öhdəlikləri					
- Müqavilə üzrə ödəniləcək məbləğlər	(19,609)	(5,079)	–	–	(24,688)
- Müqavilə üzrə alınacaq məbləğlər	19,260	5,240	–	–	24,500
Xalis yerinə yetirilmiş törəmə maliyyə öhdəlikləri	569	1,489	–	–	2,058
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	39,919	–	52,713	–	92,632
Digər maliyyə öhdəlikləri	14,593	–	–	–	14,593
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri					
	2,217,610	635,770	581,805	64,654	3,499,839

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə öhdəlikləri	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi 2016
31 dekabr 2016-ci il					
Banklar və dövlət fondları					
qarşısında öhdəliklər	106,767	60,102	129,782	46,335	342,986
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,140,316	801,066	504,349	—	2,445,731
Digər borc öhdəlikləri	3,150	12,381	38,014	—	53,545
Ümumi yerinə yetirilmiş maliyyə öhdəlikləri					
- Müqavilə üzrə ödəniləcək məbləğlər	27,612	25,145	—	—	52,757
- Müqavilə üzrə alınacaq məbləğlər	(27,122)	(24,000)	—	—	(51,122)
Xalis yerinə yetirilmiş törəmə maliyyə öhdəlikləri	16	974	—	—	990
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	18,836	—	—	—	18,836
Digər maliyyə öhdəlikləri	6,222	—	—	—	6,222
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	1,275,797	875,668	672,145	46,335	2,869,945

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş müddəti tamamlanmış maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəlikləri göstərilir:

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Qeyri-müəyyən	Cəmi
31 dekabr 2017-ci il	278,494	151,338	70,835	—	49,479	550,146
31 dekabr 2016-ci il	135,990	123,340	7,651	26,170	45,648	338,799

Qrup gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayıcaq.

Qrupun öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində aidiyyəti olan şəxslərin təşkilatlarından alınmış iri əmanətlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Qrupun əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Qrupun maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Qrup əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımi ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Ödəmə müddətlərində fərqlərin təhlili cari hesablarda tarixi sabitliyi əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıda cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılırdı. Bu qalıqlar yuxarıda cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödənilməli məbləğlərə daxil edilmişdir.

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Qrup bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Qrup bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sisteminə vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddübələməsi riskidir. Bank bazar riskini həssaslıq təhlilindən istifadə etməklə idarə edir. Qrupun iri bazar riski təmərküzləri yoxdur.

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2017-ci il tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsində ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. 31 dekabr 2017-ci il və 2016-ci il tarixlərinə Qrupun əhəmiyyətli məbləğdə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri mövcud deyil.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici vallyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Qrup özünün maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatına və pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatına qüvvədə olan xarici vallyuta məzənnələrinindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi vallyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq vallyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Qrupa vallyuta dərəcələrinin milli vallyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Qrupun açıq vallyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

31 dekabr 2017-ci ildə Qrupun xarici vallyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	<i>AZN</i>	<i>ABŞ dolları</i>	<i>Avro</i>	<i>GEL</i>	<i>TRY</i>	<i>Digər vallyuta</i>	<i>2017-ci il cəmi</i>
Maliyyə aktivləri							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	196,085	865,637	379,731	8,305	4,499	11,514	1,465,771
Ticarət qiymətli kağızları	–	–	–	–	2,224	–	2,224
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	45,244	456,286	66,911	5,237	–	18,351	592,029
İnvestisiya qiymətli kağızları	385,851	27,582	–	22,919	6,307	3,279	445,938
Törəmə maliyyə aktivləri	1,625	–	–	40	–	–	1,665
Müştərilərə verilmiş kreditlər	458,845	418,444	233,957	38,065	201,328	29	1,350,668
Digər maliyyə aktivləri	10,157	559	1,064	3	1,443	5	13,231
Cəmi maliyyə aktivləri	1,097,807	1,768,508	681,663	74,569	215,801	33,178	3,871,526
Törəmə alətlərinin təsiri	–	14,424	–	–	10,076	–	24,500
Maliyyə öhdəlikləri							
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	155,215	162,513	29,681	6,510	46,035	19	399,973
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	696,416	1,551,068	603,266	5,433	3,874	29,904	2,889,961
Digər borc öhdəlikləri	–	7,073	32,032	–	–	–	39,105
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	1,576	–	–	–	482	–	2,058
Buraxılmış borc qiymətli kağızları (Qeyd 17)	–	42,476	–	–	39,289	–	81,765
Digər maliyyə öhdəlikləri	11,299	629	1,087	80	1,456	42	14,593
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	864,506	1,763,759	666,066	12,023	91,136	29,965	3,427,455
Törəmə alətlərinin təsiri	–	–	9,934	–	14,754	–	24,688
Törəmə alətlərinin təsirindən sonrakı xalis mövqe	233,301	19,173	5,663	62,546	119,987	3,213	443,883

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Valyuta riski (davamı)

31 dekabr 2016-ci ildə Qrupun xarici valyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	GEL	TRY	Digər valyuta	2016-ci il cəmi
Maliyyə aktivləri							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	161,555	551,692	357,842	2,225	24,668	7,787	1,105,769
Ticarət qiymətli kağızları	22,669	—	—	—	—	—	22,669
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	554,056	118,017	56,043	5	—	—	728,121
İnvestisiya qiymətli kağızları	115,981	69,406	—	42,198	6,964	—	234,549
Törəmə maliyyə aktivləri	842	—	—	—	142	—	984
Müştərilərə verilmiş kreditlər	456,381	318,099	155,210	44,575	133,009	—	1,107,274
Digər maliyyə aktivləri	4,719	358	959	—	2,048	1	8,085
Cəmi maliyyə aktivləri	1,316,203	1,057,572	570,054	89,003	166,831	7,788	3,207,451
Törəmə alətlərinin təsiri	36,962	1,767	—	—	10,342	—	49,071
Maliyyə öhdəlikləri							
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	132,731	106,020	34,421	25,681	15,731	15,710	330,294
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,005,650	858,007	474,800	1,805	2,500	7,925	2,350,687
Digər borc öhdəlikləri	—	9,533	41,940	—	—	—	51,473
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	1,663	—	—	—	805	—	2,468
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	—	—	—	—	18,705	—	18,705
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,143,496	974,674	551,298	27,619	39,073	23,689	2,759,849
Törəmə alətlərinin təsiri	—	41,606	7,454	—	1,646	—	50,706
Törəmə alətlərinin təsirindən sonrakı xalis mövqə	209,669	43,059	11,302	61,384	136,454	(15,901)	445,967

Valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun ABŞ dollarının, Avronun, Gürcü larisinin və Türk lirasının AZN-ə qarşı artmasına və azalmasına həssaslığı göstərilir. Bunlar baş rəhbərliyə valyuta riski haqqında daxili hesabatlar veriləndə istifadə edilən həssaslıq dərəcəsidir və rəhbərlik tərəfindən xarici valyuta məzənnələrində mümkün dəyişikliyin qiymətləndirilməsini təmsil edir. Həssaslıq təhlilinə yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş mövcud monetar maddələr daxildir və onların dövrün sonunda çevrilməsi zamanı valyuta məzənnələrində müəyyən edilmiş dəyişiklik edilir. Həssaslıq təhlilinə xarici kreditlər, eləcə də kreditin verildiyi valyuta kredit verənin və ya borc alanın valyutasından fərqli olanda, Qrup daxilində xarici əməliyyatlara kreditlər daxildir.

31 dekabr 2017-ci il və 2016-ci il tarixlərində aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	2017		2016	
	AZN/USD +11.3%	AZN/USD -11.3%	AZN/USD +20%	AZN/USD -20%
Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir	(2,167)	2,167	(8,612)	8,612
2017				
	AZN/EUR +13.5%	AZN/EUR -13.5%	AZN/EUR +20%	AZN/EUR -20%
Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir	(765)	765	(2,260)	2,260

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

	2017		2016	
	AZN/GEL +15%	AZN/GEL -15%	AZN/GEL +15%	AZN/GEL -15%
Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir	(9,382)	9,382	(9,208)	9,208
	2017	2016		
	AZN/TRY +20%	AZN/TRY -14%	AZN/TRY +10%	AZN/TRY -10%
Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir	(23,997)	16,798	(13,645)	13,645

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Ədalətli dəyəri açıqlamaq üçün Qrup aktiv və öhdəliklərin siniflərini aktiv və ya öhdəliyin təbiəti, xüsusiyyətləri və riskləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri əsasında müəyyən etmişdir:

	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
	Qiymətləndirmə tarixi	Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)
		Cəmi		
Ədalətli dəyərlə ölçülən aktivlər				
Ticarət qiymətli kağızları	31 dekabr 2017-ci il	2,224	–	–
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2017-ci il	16,400	385,851	3,279
Törəmə maliyyə aktivləri	31 dekabr 2017-ci il	–	1,665	–
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2017-ci il	1,465,771	–	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	592,029
İnvestisiya qiymətli kağızları – kreditlər və debitor borcları	31 dekabr 2017-ci il	–	–	41,084
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	1,326,636
İnvestisiya əmlakı	31 dekabr 2017-ci il	–	–	1,668
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər				
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2017-ci il	–	2,058	–
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər				
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	399,973
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	2,895,186
Diger borc öhdəlikləri	31 dekabr 2017-ci il	–	–	39,105
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2017-ci il	–	–	81,701

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

	<i>Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər</i>				
	<i>Qiymətləndirmə tarixi</i>	<i>Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>
Ədalətli dəyərlə ölçülən aktivlər					
Ticarət qiymətli kağızları	31 dekabr 2016-cı il	–	22,669	–	22,669
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2016-cı il	35,790	134,187	3,352	173,329
Törəmə maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-cı il	–	984	–	984
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	31 dekabr 2016-cı il	1,105,769	–	–	1,105,769
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	728,121	728,121
İnvestisiya qiymətli kağızları – kreditlər və debitor borcları	31 dekabr 2016-cı il	–	2,074	61,027	63,101
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	1,088,091	1,088,091
İnvestisiya əmlakı	31 dekabr 2016-cı il	–	–	1,654	1,654
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2016-cı il	–	2,468	–	2,468
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	330,294	330,294
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	2,354,701	2,354,701
Diger borc öhdəlikləri	31 dekabr 2016-cı il	–	–	51,473	51,473
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	31 dekabr 2016-cı il	–	–	18,690	18,690

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	Balans dəyəri 2017	Ədalətli dəyər 2017	Tanınmamış gəlir/(zərər) 2017	Balans dəyəri 2016	Ədalətli dəyər 2016	Tanınmamış gəlir/(zərər) 2016
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,465,771	1,465,771	–	1,105,769	1,105,769	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	592,029	592,029	–	728,121	728,121	–
İnvestisiya qiymətli kağızları – kreditlər və debitor borcları	40,408	41,084	676	61,220	63,101	1,881
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,350,668	1,326,636	(24,032)	1,107,274	1,088,091	(19,183)
Maliyyə öhdəlikləri						
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	399,973	399,973	–	330,294	330,294	–
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,889,961	2,895,186	(5,225)	2,350,687	2,354,701	(4,014)
Digər borc öhdəlikləri	39,105	39,105	–	51,473	51,473	–
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	81,765	81,701	64	18,705	18,690	15
Realizasiya edilməmiş ədalətli dəyərdə cəmi tanınmamış dəyişiklik			<u>(28,517)</u>			<u>(21,301)</u>

Aşağıda qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi təsvir olunur. Buraya alətləri qiymətləndirərkən bazar iştirakçılarının edəcəyi fərziyyələrin Qrup tərəfindən qiymətləndirilməsi daxildir.

Sabit dərəcəli maliyyə alətləri

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan müəyyən dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri ilk dəfə tanındığı zaman bazar faiz dərəcələrinin analoji maliyyə alətləri üçün təklif edilmiş cari bazar dərəcələri ilə müqayisə edilməsi yolu ilə qiymətləndirilir. Müəyyən faizli depozitlərin qiymətləndirilmiş ədalətli dəyəri analoji kredit riski və ödəmə müddəti olan borclar üçün pul bazarda qüvvədə olan diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri əsasında hesablanır. Birjada buraxılmış borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Buraxılmış istiqrazlar üçün bazar qiymətləri mövcud olmayanda ödəniş tarixinədək qalan müddəti nəzərə almaqla cari faiz dərəcəsi ilə gəlirlilik əyrisi əsasında diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri modeli istifadə edilir.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxminən bərabər olan aktivlər

Tez satılı bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal müddətli depozitlər, ödəmə müddəti müəyyən edilməmiş əmanət hesabları və dəyişən dərəcəli maliyyə alətlərinə də tətbiq edilir.

Müəyyən və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Birjada alınıb-satılan borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Birjada alınıb-satılan borc alətlərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtlər, kredit riski və qalan müddəti olan borc aləti üçün mövcud olan cari dərəcələri istifadə etməklə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont edərək qiymətləndirilir.

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

3-cü səviyyəli ədalətli dəyərlə ölçülmüş aktivlərdə və öhdəliklərdə hərəkət

Ədalətli dəyərlə eks etdirilmiş 3-cü səviyyəli aktiv kimi müəyyən edilmiş qiymətli kağızlar 31 dekabr 2016-ci il tarixində başa çatan dövrün sonuna yaxın əldə edilmişdir. 3-cü səviyyəli maliyyə aktivlərinə 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bənzər şərtləri və kredit riski xüsusiyyətləri olan borc alətləri üçün mövcud olan cari dərəcələrə əsasən diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilmiş dəyişkən dərəcəli korporativ istiqrazlar daxildir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ədalətli dəyərdə və məzənnə fərqində dəyişiklik istisna olmaqla hər hansı bir hərəkət olmamışdır.

27. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Qrupun müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəliyi “Risklərin idarə edilməsi” adlı 25-ci Qeyddə göstərilir.

	2017			2016		
	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,465,771	—	1,465,771	1,105,769	—	1,105,769
Ticarət qiymətli kağızları	2,224	—	2,224	19,479	3,190	22,669
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	592,029	—	592,029	728,121	—	728,121
İnvestisiya qiymətli kağızları	397,343	48,595	445,938	186,387	48,162	234,549
Törəmə maliyyə aktivləri	1,665	—	1,665	984	—	984
Müştərilərə verilmiş kreditlər	662,823	687,845	1,350,668	512,518	594,756	1,107,274
İnvestisiya əmlakı	—	1,668	1,668	—	1,654	1,654
Əmlak və avadanlıqlar	—	12,808	12,808	—	12,809	12,809
Qeyri-maddi aktivlər	—	48,954	48,954	—	55,067	55,067
Cari mənfəət vergisi aktivləri	2,154	—	2,154	—	—	—
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	—	640	640	—	1,647	1,647
Digər aktivlər	32,907	989	33,896	17,431	1,871	19,302
Cəmi aktivlər	3,156,916	801,499	3,958,415	2,570,689	719,156	3,289,845
Banklar və dövlət fondları qarşısında öhdəliklər	223,731	176,242	399,973	161,616	168,678	330,294
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,530,743	359,218	2,889,961	1,876,555	474,132	2,350,687
Digər borc öhdəlikləri	15,153	23,952	39,105	14,796	36,677	51,473
Buraxılmış borc öhdəlikləri	39,289	42,476	81,765	18,705	—	18,705
Törəmə maliyyə öhdəlikləri	2,058	—	2,058	2,468	—	2,468
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	1,136	—	1,136	12,436	—	12,436
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	—	10,056	10,056	—	8,446	8,446
Zəmanətlər və akkreditivlər üçün ehtiyat	3,112	—	3,112	6,959	—	6,959
Digər öhdəliklər	30,266	1,834	32,100	18,880	2,231	21,111
Cəmi öhdəliklər	2,845,488	613,778	3,459,266	2,112,415	690,164	2,802,579
Xalis aktivlər	311,428	187,721	499,149	458,274	28,992	487,266

28. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar

24 sayılı “Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar” MHBS-yə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

(Cədvəldəki rəqəmlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar (davamı)

Aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatların həcmələri, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2017					2016				
	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Sair	Cəmi	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Sair	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	-	2,225	-	-	2,225	-	18,203	-	-	18,203
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	-	-	-	-	-	-	34,487	-	-	34,487
	2017					2016				
	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Sair	Cəmi	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Sair	Cəmi
1 yanvara kredit qalığı, ümumi	-	124,512	3,293	214	128,019	-	31,128	2,690	-	33,818
İl ərzində verilmiş kreditlər	-	134,117	2,219	6	136,342	-	172,952	4,057	291	177,300
İl ərzində kredit ödəmələri	-	(122,899)	(2,120)	(80)	(125,099)	-	(88,591)	(3,598)	(97)	(92,286)
Faiz hesablaşmaları	-	1,853	32	13	1,898	-	2,115	63	8	2,186
Məzənnə fərqi	-	(2,478)	(44)	1	(2,521)	-	6,908	81	12	7,001
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	-	135,105	3,380	154	138,639	-	124,512	3,293	214	128,019
Çıxılsın: 31 dekabrda olan dəyərsizləşmə ehtiyatı	-	(977)	(2)	-	(979)	-	(1,097)	(9)	-	(1,106)
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	-	134,128	3,378	154	137,660	-	123,415	3,284	214	126,913
Kreditlər üzrə faiz gəliri	-	7,876	463	22	8,361	-	6,434	258	13	6,705
	2017					2016				
	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Sair	Cəmi	Əsas şirkət	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Sair	Cəmi
1 yanvara depozit	-	454,434	5,800	58,806	519,040	25,605	135,220	557	85,873	247,255
İl ərzində alınmış depozitlər	-	404,684	563	56,043	461,290	-	405,758	5,650	81,268	492,676
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	-	(442,625)	(1,344)	(20,918)	(464,887)	(26,740)	(93,555)	(616)	(114,906)	(235,817)
Faiz hesablaşmaları	-	167	3	59	229	-	136	-	-	136
Məzənnə fərqi	-	19,776	(44)	695	20,427	1,135	6,875	209	6,571	14,790
31 dekabrda depozitlər	-	436,436	4,978	94,685	536,099	-	454,434	5,800	58,806	519,040
Banklar və dövlət fondları qarşısında əhdəliklər	-	52,557	-	-	52,557	-	48,317	-	-	48,317
31 dekabrda cari hesablar	43,374	280,136	321,681	75,609	720,800	29,564	240,425	1,712	248,151	519,852
Buraxılmış borc qiymətlə kağızları	-	40,692	-	-	40,692	-	-	-	-	-
Depozitlər üzrə faiz xəci	(117)	(15,762)	(549)	(617)	(17,045)	(467)	(12,859)	(123)	(3,176)	(16,625)
Verilmiş zəmanətlər	-	21,917	-	-	21,917	-	12,146	-	-	12,146
Verilmiş akkreditivlər	-	387	-	-	387	-	6,465	-	-	6,465
İstifadə edilməmiş kredit xətləri	187	39,839	1,148	285	41,459	182	1,787	801	231	3,001
Haqq və komissiya gəliri	56	4,049	20	3	4,128	55	3,537	8	5	3,605
Xarici valyuta ilə diliq əməliyyatlarından xalis galırular/zərərlər	307	4,062	1,447	2,168	7,984	(1,725)	437	14,722	122	3,180
Diger əməliyyat xərcləri	-	(1,725)	-	-	(1,725)	-	(4,810)	-	-	18,461 (4,810)

28. Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın, müvafiq olaraq, 122,401 min AZN (2016-ci il: 86,264 min AZN) və sıfır (2016-ci il: 6,872 min AZN) məbləğində borsalarlara verilmiş kreditlər və yerli banklarda yerləşdirilmiş depozitlərlə əlaqədar əsas şirkətdən girov kimi alınmış zəmanəti olmuşdur.

Əsas rəhbərlik heyətinə ödəniləcək məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Əmək haqqı və digər ödənişlər	(12,147)	(6,291)
Sosial siğorta məsrəfləri	(563)	(550)
Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər	(12,710)	(6,841)

29. Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əmələ gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər

	<i>Qeyd</i>	<i>Buraxılmış istiqrazlar</i>	<i>Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əmələ gələn cəmi öhdəliklər</i>
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri		—	—
Emissiyadan daxilolmalar		19,258	19,258
Məzənnə fərqi		(930)	(930)
Sair		377	377
31 dekabr 2016-ci il tarixinə balans dəyəri	17	18,705	18,705
Emissiyadan daxilolmalar		165,216	165,216
Geri alınma		(101,321)	(101,321)
Məzənnə fərqi		(1,747)	(1,747)
Sair		912	912
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	17	81,765	81,765

30. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı, digər metodlarla yanaşı, ARMB tərəfindən təyin edilmiş kapitalın adekvatlığı normativindən istifadə etməklə nəzarət edir.

Keçmiş il ərzində Bank bütün kənardan müəyyən edilmiş kapital tələblərinə tam əməl etmişdir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasetinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinqinin və kapitalın adekvatlığı reytinqlərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlarla dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyaset və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

30. Kapitalın adekvatlığı (davamı)

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan nizamlayıcı kapital üçün kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını risk dərəcəsi üzrə ölçülümiş aktivlərin 10%-i dərəcəsində saxlamağı tələb edir (2016-ci il: 10%). 31 dekabr 2017-ci il tarixlərinə Bankın bu əsasla kapitalın adekvatlığı əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
1 dərəcəli kapital	328,238	330,438
2 dərəcəli kapital	78,294	75,195
Çıxılsın: kapitaldan tutulmalar	(148,987)	(148,987)
Cəmi kapital	257,545	256,646
Risk dərəcəsi üzrə ölçülümiş aktivlər	1,553,166	1,136,889
Kapitalın adekvatlığı əmsalı	15%	20%

GMB kapital adekvatlığı əmsalı

GMB banklardan nizamlayıcı kapital üçün kapitalın minimal adekvatlığı əmsalını risk dərəcəsi üzrə ölçülümiş aktivlərin 9.6%-i (2016-ci il: 10.8%) dərəcəsində saxlamağı tələb edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə PAŞA Bank Georgia-nın kapital adekvatlığı əmsalı 39% (31 dekabr 2016-ci il: 46%) olmuşdur.

BNNA banklardan nizamlayıcı kapital üçün kapitalın minimal adekvatlığı əmsalını risk dərəcəsi üzrə ölçülümiş aktivlərin 8%-i (2016-ci il: 8%) dərəcəsində saxlamağı tələb edir. PAŞA Yatırım-ın standart kapital adekvatlığı əmsalı BNNA-ya uyğun hesablanır. 31 dekabr 2017-ci il tarixində bankın kapital adekvatlığı əmsalı 32% (31 dekabr 2016-ci il: 54%) olmuşdur.